

Kapak: Hüseyin MUMCU

SOAT TİSER
AĞAĞANIDIR

TOROS ÇANAVARI

OYUN

AZİZ NESİN

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi KÜTÜPHANESİ	
Kayıt No.	14194
Tasnif No.	T812.317

DÜŞÜN
YAYINEVİ

Cağaloğlu, Nuruosmaniye, Atasaray 206

İSTANBUL

YENİ MATBAA — İSTANBUL, 1965

Dokuz Eylül Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi
KÜTÜPHANESİ

K İ Ş İ L E R

Nuri Sayaner : Altmışını aşkın bir emekli
 Mihriban : Nuri Sayaner'in eşi
 Metin : oğlu
 Gülay : Kızı
 Ziya Çalakçı : Apartman sahibi
 Osman Gümüştekir : Sabıkalı kabadayı
 Komiser
 Polis
 Bekçi
 Sanık
 Gazeteciler (Üçten aşağı değil)

- TOROS CANAVARI'nı oyun olarak yazmayı 1950 yılında düşünüp tasarlamıştım.
- 1953 de bir oyun hikâyesi olarak yazdığım TOROS CANAVARI, 1955 de dergide yayımlandı.
- 1957 de «TOROS CANAVARI» adlı kitabımın ilk hikâyesi olarak yayımlandı.
- 1962 de «TOROS CANAVARI» oyununu yazdım.

AZİZ NESİN

Dokuz Eylül Üniversitesi	
Gözel Sanatlar Fakültesi	
KÜTÜPHANESİ	
Kayıt No,	
Tarih No,	

BİRİNCİ PERDE

TABLO: I —

(Ahşap büyük bir evden apartmana çevrilmiş bir binanın ikinci katındaki dairenin salonu. Solda yatak odasına açılan kapı. Sağda, evin öbür odalarına ve mutbağa giden koridora açılan kapı. Karşıda, sokağa bakan iki pencere arasında duvara asılı levhada «Doğruların yardımcısıdır Hazret-i Allah» yazılı. Sol köşede eski ama temiz, üstünde koyun postekisi olan sedir. Sağdaki duvarda, Nuri Bey'in çerçevesi, büyükçe, camlı bir fotoğrafı asılmış. Orta halli eski bir İstanbul ailesine uygun biçimde eşyalarla döşenmiş salon.

Zaman: Öğle sonrası.

Perde açıldığı zaman durum:

Nuri Sayaner, başında takkesi, çubuklu pazen pijamasıyla sedirde bağdaş kurmuş. Önünde yazı masası olarak da kullandığı ceviz ağacından bir çekmece. Nuri Sayaner, çekmecenin üstünde duran «Tıraş bıçakları ambalaj kâğıtları koleksiyonu» ile uğraşmakta. Çekmecenin gözlerini arada bir açarak, ambalaj kâğıtlarını çıkarır, cımbızla tutup ışığa kaldırarak muayene eder, bunlara lupla bakar. Bütün bunları yaparken de, hiç durmadan eski bir şarkının yalnız şu tek mısraını mırıldanarak tekrarlar: «O yar-i bî vefadan selam yok mu?» Bütün ruh halleri, kızgınlığı, neşesi, keyfi, bu şarkının tek mısraını söyleyişinden belli ola-

caktır. İlk dudaklarını açmadan genzinden bu şarkıyı mırıldanırken, karısının sözlerine sinirlendikçe sesini kızgınlıkla yükseltir.

Karısı Mıhrıban, sedirin öbür köşesine oturmuş dantela örerken, vırvır konuşmaktadır hiç durmadan. Nuri Sayaner ilkin karısının sözlerine aldırış etmez.)

MİHRİBAN — Ah bendeki kafa... Ben o zaman seni suçüstü yakalatacaktım ki... Hemen gidecektim karakola... «Komiser bey, kocam kötü bir kadınla gayrimeşru münasebette bulunuyor. Şu anda bulundukları evi de biliyorum. Bana ihanet eden kocamın bastırılmasını sizden kanun ve insaniyet namına rica ediyorum... Tabii şikâyetçiyim komiser bey...» Yanıma hemen üç polis katarlardı. Doğru o şillikle kaldığınız eve: Salkımsaçak Sokak, numara onsekiz... Kapısı kırmızı boyalı ev. (Anlattıkça heyecanlanır. Nuri Sayaner de şarkıyı daha yüksek sesle mırıldanır) Gümgüm kapıyı yumruklardı polisler. Hiç utanmaz mıydın? Cevap versene! Ah, şimdiki aklım olacaktı ki... O zaman ne bilirdim böyle şeyleri...

NURİ (Gözlük camlarının üstünden bakarak, yalvarır sesle) — Hanım, hanım... Rica ederim.

MİHRİBAN — Kendi kendime ağlar dururdum. Öntüme düşüp bir yol gösteren de olmadı. Kimseye derdini açamıyordum ki... Madem gözün dışardaydı, ne diye evlendin, ha, ne diye?

NURİ — Mıhrıban... Hayatım... Çok rica ederim, yeter artık...

MİHRİBAN — Bunca yıl bu kahır içimde gizli gizli çe-

keçeğime, o zaman kökünden kesip atmak varmış, daha çoğu çocuğa karışmadan... Hıh, kadın da bir matah olsaydı bari, sokak süprütüsünün biri...

NURİ — Yalvarırım, bırak artık şu eski rüyayı...

MİHRİBAN — Sen dinleme efendim, ama beni dinlemesen de, vicdanının sesini duyacaksın. Hiç olmazsa kendi kendime anlattıkça, içimi döküyorum da biraz olsun ferahlıyorum.

NURİ — Hayatım, kaç senelik rüya bu anlattıkların?

MİHRİBAN — Seneler geçti diye unutacak mıyım sanıyorsun... Sen çok iyi bilirsin; daha evliliğimizin sekizinci ayında bana ihanet ettin ayol...

NURİ — Ay şimdi çıldıracağım... (Sinirli yumuşaklıkla) Dinle Mıhrıban, dinle canım, bütün hayatımda elin, senden başka bir kadının eline değmedi, kör olayım değmedi.

MİHRİBAN — Bu yalanları senelerdir çok dinledim.

NURİ — Ayol, ben o türlü işleri becerebilecek bir adam mıyım... İstesem de yapamam, sen beni bilmez misin?

MİHRİBAN — Kiiim? Sen mi? Sen ha? Bana sorsunlar seni... Ne saman altından su yürütürsün seen... Ben seni hiç bilmez olur muyum, elbet bilirim.

NURİ — Off... Kırk yıldır hep bu rüya... Sabah akşam bu... Yahu rüya, rüya bu be... Gözüyle görmüş!..

MİHRİBAN — Rüya olsun, ne çıkar... İnsan rüyasında ayaklarıyla görmez ya...

NURİ — Pekiy Mıhrıban, sen akıllı bir kadınsın, insan rüyada gördüğü şeye nasıl inanır? Hadi diyelim ki gördüğün rüyanın tesirinde kaldın, pekiy ama, kırk yıl bu rüyanın kavgası yapılır mı?

MİHRİBAN — Pekalâ biliyorsun ki, ben o rüyayı gördü-

ğüm gecenin sabahı erkenden kalkıp, seni rüyada gördüğüm yere gitmiştim. Tıpkı o rüyada gördüğüm yer, tıpkı tıpkısına... O yollar, o binalar, hep aynı... Ayol, saptığın sokağın tabelâsını bile okumuştum: Salkımsaçak sokak... Elimle koymuş gibi gidip buldum orasını...

NURİ — Allahım, sen bana sabırlar ver...

MİHRİBAN — Bugünkü gibi gözümün önünde. Ben seni adım adım takip ediyordum. Ağacamiin köşesinden döndün, soldaki sokağa saptın, sağdan üçüncü ev, onsekiz numara... Evin penceresinde bir kadın, yolunu gözlüyordu. Hatta tül perde vardı da pencerede, rüzgârdan hafif hafif sallanıyordu. Kadın seni görünce hemen kapıyı açtı. Ben hepsini gördüm, sokağın köşesinden sizi seyrediyordum. Sonra pencerede ikinizin başı yanyana göründü. Sanki o kopası başın, kadının sarı boyalı, kıtık kıtık saçlarının içine gömülmüştü. O şıllık pencereyi kapayıp perdeyi örttü. Ah, sanki neden hemen karakola gidip de ihbar etmedim bilmem ki... Cahillik işte, ne bileyim ben, o zaman daha on sekizinde bir tazeydim.

NURİ — Hanım, hanım! Mantık diye bir şey var; bir insan rüyada gördüğü şeye nasıl inanır hakikat diye? Sen beni rüyanda mı gidip de karakola şikâyet edecektin?

MİHRİBAN — Sen lâf anlamıyorsun ki... Kırk senedir anlatıyorum, gene de anlamıyorsun. Ben sana ertesi sabah uyanır uyanmaz, gidip oralarını gördüm diyorum. Sabahleyin uyanınca gider pekalâ karakola şikâyet ederdim.

NURİ — Şışşt!.. Dışarıda ayak sesleri var. Yavaş! Çocuklar duyacak...

MİHRİBAN (Alçak sesle) — Cahillik işte...

NURİ (Alçak sesle) — Sen uyandığın zaman ben yataкта değil miydim?

MİHRİBAN (Alçak sesle) — Yanımda horul horul uyuyordun...

NURİ (Alçak sesle) — E sen adamı çatlatırsın Mihriban. Yahu ben iki ruhlu muyum? Aynı zamanda hem senin yanında, hem de o kadının yanında nasıl olabilirim?

MİHRİBAN (Alçak sesle) — Sen!.. Sen ha... Senden her şey umulur, her şeyi yaparsın sen... Zaten senin gibi içinden pazarlıklılardan korkmalı...

(Metin, elinde kalın bir kitapla girer. Kitabı açıp okur, kapar, bir yandan da odada gezinerek dudaklarının kıpırdanışından, okuduklarını ezberlemeye çalıştığı anlaşılır.)

NURİ — Çalışabildin mi Metin?

METİN — Ne çalışması... Duymadınız mı, yukarı katkiler sabaha kadar tepindiler. Bütün gece uyuyamadım. On gün sonra da imtihan, ne yapacağımı bilmiyorum...

MİHRİBAN — Evsahibi, onları yukarı kata mahsus çıkartmış, kira bile almıyormuş; gürültü patırtı edip bizi canımızdan bezdirsinler de evden attırsınlar diye...

NURİ — Değil gürültü patırtı, evi temelinden yıksalar, biz bu evden hiç bir yere çıkamayız. Önümüz kış, nereye çıkacakmışız...

MİHRİBAN — Hem neden çıkacakmışız, mahkemeyi de kazandık işte...

METİN — Tahliye davasını kazandık diye herif deli olacak...

NURİ — Bütün kiracıları tahliye ettirdi, bir biz kaldık ya, bunu bir türlü kendine yediremiyor.

METİN — Yukarı kata da öyle edepsizleri yerleştir miş ki...

MIHRİBAN — Yavaş, duyarlar...

METİN — Daha neler... Siz de evin içinde fısıldasanız, herkes duyacak sanıyorsunuz. Görürsünüz, bu Ziya Çalakçı denilen herif, ne yapar eder, bizi burdan çıkartır.

NURİ (Duvardaki levhayı göstererek) — Doğruların yardımcısıdır Hazret-i Allaaah... Bu kaçınıcı mahkeme, hepsini de kazandık işte.

MIHRİBAN — Onsekiz yıldır evinde oturuyoruz, birgün den birgüne, kirasını geciktirdik mi! Nasıl çıkarabilmiş!

METİN — Çıkarır o herif... Ziya Çalakçı dediler mi, herkes yaka silkiyor.

NURİ — Memlekette kanun var, kanun...
(Üst kattan gürültülü caz plâğı sesi ve dans tepinmeleri gürültüleri, kahkahalar duyulmaya başlar. Bu gürültüler gittikçe artacaktır.)

METİN — İşte! Bugün daha akşam olmadan başladılar.

NURİ — Sabaha kadar da zıp zıp zıplarlar tepemizde...

MIHRİBAN — Yoo, iyice azıttılar artık... Her gün, her gün, bu böyle çekilmez. Ne gecesi var, ne gündüzü...

METİN — Baba, bütün kabahat sende.

NURİ — Nedenmiş?

METİN — Neden olacak, adam sana partiye gir, diye teklif etmiş. Sanki girsene ne olurdu? Ondan kızdı işte.

MIHRİBAN — Bak, bu doğru.

NURİ — Yahu, benim partide martide ne işim var...

Ben siyasetten ne anlarım... Siyaset kiim ben kim!

METİN — Ne olurdu sanki partiye yazılıverseydin?

NURİ — Allah Allah... Siyasetten çekinirim, korkarım

diyorum size, partilerden korkarım.

METİN — Siyasetten korkarsın, ticaretten korkarsın...

MIHRİBAN — Baban her şeyden korkar.

NURİ — Evet, korkarım; siyasetten de, ticaretten de, rezaletten de korkarım.

MIHRİBAN — Ama şimdiki gibi mahkemelerde uğraşıp durmazdık. Boşu boşuna avukat parası vermemiş olacaktık.

NURİ — Hanım, hanım, ne diyorsun sen allahaşkına...

Bu Ziya Çalakçı partili martili dinlemez. Babasının oğlu olsa vız gelir ona... Var mı para, yok mu para... Kendi partisinin başkanı kiracısı olsa da kirayı az bulsa, onu evinden attırır da, daha fazla veriyor diye hasım partinin başkanını kiracı alır. Bunlarda din, iman, siyaset, parti, herşey para demek. Onun maksadı beni de partiye sokup, partisinde faaliyet gösteriyormuş gibi görünmek. Bana bir kere sinde ne dedi biliyor musunuz: «Nuri Bey» dedi «ben keyfinden milyoner olmadım.» dedi. «Beş çocuğum olunca, onları yetiştirmek için milyoner olmak mecburiyetinde kaldım» dedi. Yaa... Herkes çocuğu oldukça sıkıntıya düşer, bu zavallı da sıkıntıdan milyoner olmak mecburiyetinde kalmış!

MIHRİBAN — Ama avukata ne demiş senin için, burnu kaf dağında demiş. Hem meteliği yok, hem de kimseleri beğenmez, demiş. «Anladık, o münevver bir memursa, biz de namusumuzla para kazandık, namussuz değiliz ya...» demiş. «Bugüne bugün memlekette hatırı sayılır muteber bir iş adamıyız» demiş. «Birgünden birgüne merhaba demedi. Duvarı vursa duyarım, gelip bir acı kahveni içmedi» demiş. «Biz de burda eşekbaşı değiliz ya, mal sahibiyiz» demiş. Doğru... Doğru söze ne denir...

METİN — Herifte aşağılık duygusu var da ondan alınıyor. Babamın herkesten korktuğunu ne bilsin... Kendisine boş veriyor sanıyor da ondan kızıyor.

NURİ — Ya öbür kiracılar, onları neden çıkardı peki? Bize bu yüzden kızar, ötekine başka şeyden kızar... Mal sahibi olunca, kiracılara kızmak da vazifesi zannediyor.

MİHRİBAN — Sende de kabahat var ya Bey, birgünden birgüne de gidip hatırını sormadın adamın; hep o gelir bize...

NURİ — Evet o gelir ama teftişe: (Ev sahibi gibi konuşur) «Sıvaları çizmişsiniz, muslukları bozmuşsunuz gene, ben size duvara çivi çakılmıyacak demedim mi...» Yahu, ben böyle adamla ne konuşayım? Dangıl dungul bir herif... «Filân yerde ucuz bir arsa kapattım... Falan yerde çok kelepİR bir ev aldım... Yeni bir apartıman daha yaptırdım...» Boyuna ben bunları mı dinliyeceğim? (Üst kattan gelen gürültüler artmıştır)

GÜLAY (Telâşla girer) — Anne, aşağı kata kiracı taşıyor.

MİHRİBAN — Ne çabuk! Boşalalı bir hafta bile olmadı. Kimmiş acaba yeni kiracılar?

GÜLAY — Bir acaip insanlar... Sekiz tane genç kadınla bir tane de erkek geldi.

METİN (Alaylı ıslık çalıp) — Sekiz kadın... Vay vayvay!

GÜLAY — Hepsi de genç...

NURİ (Metin'e) — Üstüne vazife olmayan işe burnunu sokma. İsterse seksen kadın olsun, sana ne?

GÜLAY — Eşya namına da karyoladan başka bir şey yok, kamyondan boyuna karyola indirdiler, sekiz karyola, bir-iki de koltuk, sandalye, masa, dolap...

Başka bir şey yok.

MİHRİBAN — Ne ayıp! Elâlemin eşyasını mı saydın, sana ne kızım?

GÜLAY — Hiç... Pencereden baktım da...

MİHRİBAN — Sen otur da şu yatak takımını tamamla!

NURİ — Eskiden kiracılar gece vakti taşınırlardı ki, varlarını yoklarını elâlem görmesin...

(Gülay, dolaptan çıkardığı yatak örtüsünü işlemeye başlar. Nuri Bey, hep o şarkının tek mısraını mırıldanarak kolleksiyonuyla uğraşır. Metin, gezinerek elindeki kitabı ezberlemekte. Yukarı kattaki gürültü azalıp çoğalarak sürmekte, arada bir tavana var-yoz gibi bir şeyle vurulduğu duyulmaktadır. Kısa sessizlik.)

METİN (Bir süre babasını süzdükten sonra) — O kâğıt parçalarıyla uğraşıp durursun baba, ne olacak sanki?

NURİ — Merak işte... Herkesin bir merakı var. Pul kolleksiyonu yapamayınca... ne yapayım!

MİHRİBAN — Sanki az mı pul kolleksiyonu yaptın...

NURİ — Yaptım, yaptım, sattım. Bir türlü zengin bir pul kolleksiyonuna sahip olamadım ki... Pulları biriktiririm, biriktiririm, sonra bir sıkıntıya düşeriz, haydi kolleksiyonu satarım. Son kolleksiyonumu da, evsahibinin yüzünden avukata para yetiştirmek için sattım ya... Caanım kolleksiyon sekizyüz liraya gitti. Nihayet anladım ki, pul kolleksiyonu yapamıyacağım, kendi kendime, öyle bir kolleksiyon yapayım ki, dedim, hiç kimse satın almasın da sıkışınca satamayım, hiç olmazsa elimde kalsın. İşte o zamandan beri tıraş bıçağı ambalajı kolleksiyonu yapmaya başladım. Bütün dünyada bu kolleksiyonu yalnız ben yapıyorum. (Bir ambalaj kâğıdı göstererek) Me-

selâ şuna bak, ne harikulâde değil mi?

METİN — Yâni, para eder mi?

NURİ — Yooo...

METİN — Ne olacak öyleyse?

NURİ — Merak işte, kolleksiyon merakı... Ama bir zaman sonra çok para edebilir. Herkes elektrikli tıraş makinesi kullanmaya başlayınca, tıraş bıçağı hiç kalmıyacak; işte o zaman benim kolleksiyonum da antika olur. Bu kolleksiyonda her milletin tıraş bıçağı ambalajı var. Gittikçe de zenginleşiyor.

(Üst kattan gelen gürültü artmıştır)

MIHRİBAN — Bunlar azmış ayol, evi yıkacaklar.

METİN — Bu gürültüyü hep böyle çekecek miyiz?

NURİ — Gütün birinde elbet yorulurlar. Sabırlı olun; zafer, sabredenlerindir.

METİN — Yahut sabrede ede, bız alışır gideriz gürültüye...

(Kapı zili çalar, Gülay çıkar)

MIHRİBAN — Kim acaba?

NURİ — Bakkaldır.

MIHRİBAN — Bakkal bu saatte gelmez.

GÜLAY (Telaşlı girer) — Baba, evsahibi geldi.

NURİ (Şaşırır) — Ne? Ev sahibi mi? Ziya Bey mi?

(Durmadan kalkıp oturur, kalkar dolanır) Ne olacak şimdi? Ne yapacağız? Metin, oğlum... Ne yapacağız söylesenize... Duymuyor musunuz, sana söylüyorum.

METİN — Ne var baba, ne oluyorsun?

NURİ — Evsahibi gelmiş, anlamıyor musun? Ne yapacağız?

MIHRİBAN — Gelsin canım, ne yapalım... Hoş geldi, safa geldi. Adam yiyecek değil ya...

METİN — Canımızı mı alacak?

NURİ (Telaşlı) — Alır, alır... Adam da yer, canımızı da alır...

METİN — Kapıda bekletmeyin adamı, ayıptır.

NURİ — Ortahğı düzeltin bari...

MIHRİBAN — Ne durmuş bakıyorsun Gülay, adamı buyur et içeri...

(Gülay çıkar. Mihriban, odanın dağınıklığını düzeltmeye koyulur. Nuri Bey de öteberiyi toplamak için yardım ederken, telaşından büsbütün ortahğı dağıtır.)

NURİ — Gene kim bilir neler söyleyecektir...

MIHRİBAN — Ne diyebilirmiş... Hiç bir şey de söyleyemez.

METİN — Bizim ağzımız yok mu...

(Ziya Çalakçı, Gülay girerler)

NURİ (Aşırı saygılı) — Buyruun... Buyrun Ziya Beyefendi, buyrun efendim, buyursunlar efendim. Hoş geldiniz, safa geldiniz, safalar getirdiniz, şeref verdiniz... Şöyle, şöyle buyrun beyefendi... Rica ederim, şöyle...

ZİYA (Koltuğa oturur) — Hoş bulduk...

NURİ — Orda rahatsız olacaksınız beyefendiciğim, şöyle buyursaydınız. Çok rica ederim, şuraya geçin...

ZİYA — İyi, iyi burası...

NURİ — Allaşınıza şöyle buyrun... (Kolundan tutup saygıyla başka yere oturtur) Kızım... Gülay... Çabuk bir yastık getir Beyefendinin arkasına...

(Gülay'ın verdiği yastığı Ziya Çalakçı'nın arkasına kor. Yukarı kattaki gürültü ve vuruşlar artmıştır) Olmadı. Siz orda rahatsızsınız. Olmadı.

ZİYA — Oldu, oldu...

NURİ — Vallahi olmadı.

ZİYA — Oldu efendim, oldu.

NURİ — Rahatsız olacaksınız Beyfendi.

ZİYA (Kızmış) — Olmam!

NURİ — Olursunuz, olursunuz... İstirham ederim, şöyle buyrun... (Kolundan tutup zorlarcasına kaldırır, başka yere oturtur) İyi mi Ziya Bey?

ZİYA — Teşekkür ederim, iyi... Çok iyi.

NURİ — Allahaşkınıza?

ZİYA — Vallahi iyi yahu...iyi...

NURİ — Değil... İçime sinmedi... Orda da rahat edemediniz...

MİHRİBAN — Neden şöyle buyurmadınız...

NURİ — Allahaşkınıza rahatsız olmayın...

ZİYA — Olmam birader, olmam... Sen rahatına bak yahu, benim rahatsız olduğum filân yok...

NURİ — Hani öyle rahatsızmış gibi oturuyorsunuz da...

ZİYA (Koltuğa kurularak) — Yok canım... Pek alâ da rahatım...

NURİ — Peki... Madem rahatsızsınız. Ama eğer rahatsızsanız orda...

ZİYA — Tövbe... Çattık yahu... Rahatım arkadaş...

NURİ — Ayağınızı öpeyim, şöyle buyrun... (Elinden tutarak sedire oturtur, Gülay da arkasına yastık koyar)

ZİYA (Söz söylemeye hazırlanır) — Efendim...

NURİ — Olmadı ki... Orası olmadı... Benim içim rahat etmedi. Kör olayım orda rahatsızsınız.

ZİYA (Bağırır) — Değilim yahu... Allah Allah... Efendim, benim ziyaretim, malûm...

NURİ (Sözünü keserek) — Beyfendi!

ZİYA — Efendim...

NURİ — Beyefendi... Orda rahat edemediniz, vallahi billahi edemediniz...

ZİYA (Sinirli) — Vallahi de billahi de ettim. Ettim...

NURİ — Etmediniz, ben biliyorum. Pencereden rüzgâr geliyor...

MİHRİBAN — Arkanızdan rahatsız olduysanız...

ZİYA — Hay Allah... Şart olsun rahatım canım, rahatım... (Sedirin öbür yanına oturur) Ben şimdi buraya geldim ki...

NURİ — Oradan da güneş geliyor Beyfendi...

ZİYA — Bırak gelsin varsın...

NURİ — Hiç olur muuu... Güneşten rahatsız olacaksınız.

ZİYA — Olmaaaam...

NURİ (Mihriban'a) — Kırk yılda bir evimizi teşrif ettiler, Beyefendiyi birtürlü rahat ettiremedik.

MİHRİBAN — Ne olur, siz bizim kusurumuza bakmayın artık Ziya Bey.

ZİYA — Ne kusuru canım...

NURİ — Olmadı ki... Allah beni kahretsin olmadı. En iyisi içerde oturalım Ziya Bey...

MİHRİBAN (Tahta iskemleye minder koyar) — Burası yumuşaktır, şöyle buyrun...

ZİYA (Hiddetle fırlar, ayakta) — Yeter gayri bel!.. İki çift lâf demeye geldim yahu... Bırakın beni, ayakta dinelirim ben... (Sükunetle) Tahliye dâvasını kazandınız, he mii? (Alaylı alaylı gülerek) Anlaşılan keyfiniz de bundan... Siz öyle belleyin bakalım. Ne demişler, meşhur atasözüdür: «Son gülen tatlı güler» demişler. «Pabuçları giyerken belli olur» demişler.

NURİ (Korkak) — Öyle demişler...

ZİYA — Benim ismim Ziya Çalakçı... Bana Ziya Çalakçı demişler...

MİHRİBAN — Biliyoruz...

NURİ (Ürkek) — Biliyoruz.

ZİYA (Mihriban'a) — Bilmiyorsunuz. Hemşirehanım, bilmiyorsunuz... Ama ben size bildireceğim... Meşhur kelâmdır, atalarımız «Ak koyun karakoyun sonradan belli olur» demişler. Bilseniz, lâfı hiç ikiletmeden hanemden tahliye olur giderdiniz. (Alaylı) Nasıl, üst katınıza taşınan yeni kiracılardan memnun musunuz?

METİN — Bizi ilgilendirmez.

NURİ (Metin'in arkasına siperlenerek) — Evet, bizi ilgilendirmez...

ZİYA — İlgilendirir miymiş, ilgilendirmez miymiş, göreceğiz bakalım. Yeni kiracılar üst kata taşınalı daha şunun şurasında on gün oldu olmadı. Onu bunu anlamam, ben de eğer Ziya Çalakçı'yısam, sizi evimde yaşatmam, işte o kadar... Mademki iş inada bindi, görüşeceğiz... Yahu, bu memlekette herkes kendi malına sahip değil mi? Bura dağ başı mı be! Canımın istediğini evimde oturttururum, istemediğini oturtturmam... Keyif benim değil mi? Kanun var, kanun... Allah Allah, demek siz benim evimde zorla oturacaksınız, he mi?

MİHRİBAN — Neden zorla olsun, kirasını veriyoruz ya...

NURİ (Karisının arkasına sığınmış) — Neden zorla olsun efendim...

ZİYA — Zorla değilse çıkın hanemden. Sizin gibi kiracıyı istemiyorum...

MİHRİBAN — Öntümüz kış, kışı geçirelim, çıkarız.

ZİYA — Çıkacaklarmış... Hıh! Siz üç yüz liraya böyle

bir evi zor bulursunuz da çıkarsınız. Avucunuzu yalayın... Geçtili, bir daha böyle bir evi rüyanızda bile göremezsiniz. Evimde bedavaya oturuyorsunuz be!

GÜLAY — Neden bedavaymış, kirasını veriyoruz.

NURİ (Gülay'ın arkasından) — Kirasını veriyoruz efendim.

MİHRİBAN — Biz evinize taşındığımız zaman kirası yüz liraydı. Yükselte yükselte üçyüz yaptınız, hiç sesimizi çıkarmadık...

ZİYA — Yok bir de sesinizi çıkaracaktınız.

MİHRİBAN — Öyleyse neden bedava oluyormuş...

ZİYA (Ayakta, eliyle havada geniş daireler çizerek — Bööyle bir zamanda, bööööyle bir mevki yerde, bööyle bir eve üçyüz lira da kira mıymış!.. İnsan kira veriyorum demeye biraz olsun sıkılır, utanır be. Yok, evime şeref verdiniz diyerekten bir de üstelik size şerefiye vergisi mi vrecektim? Her odasında penceresi var, tavanı, döşemesi var, (Gittikçe daha hızlı, çabuk söyliyerek) helası var, aptesanesi var, memişhanesi var, çif sıfırı var, salonu ve de salamancası var, koridoru var, ve de merdiveni var, ve de elektriği ve de suyu ve de havagazi var, ve de kapısı bacası var... Gözünüze dizinize dursun, daha ne istiyorsunuz, Allahtan belânızı mı? Ben böyle bir evi elimi öpene kirası bin liradan, hem de bir seneliği peşinle veririm. Aç gözünü Nuri Bey...

MİHRİBAN — Münasip bir ev bulunca çıkacağız.

NURİ (Karisının arkasına sığınmış) — Münasip bir ev bulunca hemen...

ZİYA (Kızgın ve alaylı) — Münasip bir evmiş... Size münasibi çadır, çadır... Gecekondu neyinize yetmez ki...

METİN — Affedersiniz, ne demek istiyorsunuz yani?

GÜLAY — Ama artık bu kadarı da...

NURİ (Çocuklarına) — Şışşt! O nasıl söz öyle...

GÜLAY — Sizin bize hakarete ne hakkınız var?

NURİ — Karışmayın siz büyükler konuşurken...

ZİYA — Onsekiz senedir münasip ev bulacaksınız; kaç hükümet değişti, kaç iktidar devrildi, siz halâ benim nim hanemde oturuyorsunuz... Çocuk mu eğliyorsunuz? Siz beni enayi mi bellediniz yoksa? Hiç bir kurtuluşunuz yok, hanemden çıkacaksınız, işte bu kadar... Bu sefer şart olsun füzulen işgalden dava açarım.

METİN — Bizi tehdit mi ediyorsunuz?

ZİYA — Hele bak biyol, n'olacakmış? Tehdit etsem ne lazım gelir ki?

NURİ — Hiç, çocuk merak etti de, öğrenmek istedi. (Metin'e) Büyükler varken sen sus bakayım...

ZİYA — Tehdit mehdit değil. Sizi evimden güzellikle atıracam. (Alaylı alaylı gülerek) Hem de çalgıyla, türkiyle, güle oynaya... (Yumuşak) Demek, üst katınıza taşınan yeni komşunuza bir gülgüle oturun demeye bile gitmediniz. (Güler) Ayıp ettin Nuri Bey. Zatiâlinizin de burnu amma kafdağında bira der. Yahu, şurda komşuyuz da, bir kere olsun gelip «Bu ay kiramız iki gün gecikti, kusura kalma Ziya Bey» demedin yahu...

MİHRİBAN — Biz bugüne kadar kiramızı birgün bile aksatmış değiliz ki...

ZİYA — Olsuun... İnsan kısmı ihtiyatlı olmalı. Belki ilerde gecikir diyerekten, ona mahsuben insan gelir de bir af diler be! Biz de eşek değiliz ya, insaniyetliğimizi gösterir «Canım ne ehemmiyeti var, sıkılma, yarın akşama kadar sana mühlet...» deriz söz temsili... Atalarımız ne buyurmuş: «Etek öpmekle

dudak aşınmaz» buyurmuş... (Üst kattaki gürültü çok artmıştır) Ooooo, yukarı katta da müzik vaaar.. Keyfinize hiç bir diyecek yok. Yahu, insan bir müzikli lokantaya, bir çalgılı gazinoya gitse, ayriyeten müzik zammı alırlar adamdan, müzikli tarife yüksek olur. Ben sizden kira için müzikli tarife de istemiyorum, müzik de cabası, varsın o da bizim cipten gitsin...

METİN — Alay mı ediyorsunuz yani?

NURİ — Sus diyorum sana Metin...

ZİYA — I-ıh, alay değil, ciddi...

MİHRİBAN — Evinizi yıkıyorlar da hiç aldırдыңız yok. Bu gidişle tavan çökecek.

ZİYA — Çöksün varsın... Mal benim değil mi? Mal da benim, keyif de... Yakarım da, ykarım da... O kardalık da mı hürriyetimiz yok. Çökecekmiş, siz altında olduktan sonra varsın çöksün...

MİHRİBAN — Ziya Bey, Ziya Bey... Adalet önünde kanunen haklı olduğumuz meydana çıktı. Memleketin kanunlarına sizin hiç mi hürmetiniz yok?

ZİYA (Kızgınlığını belli etmemeye çalışarak) — Hiç olmaz mıymış! O nasıl bir söz? Tövbe de hemşirehanım, tövbe de! Benim kanunlara karşı en derin bir hürmetim ve de gayetle yüksek bir saygım vardır. Ammaaaa, anlayalım biyol: Bu kanun kitapları kimin için yazılıyor? Dayanacak bir dikili ağacı, bir kuru dalı olmayanlar için mi, yoksa vatanını imar eden hakiki vatanperverler için mi? Bu kanun kitapları baldırı çıplaklar için mi, yoksa bu mübarek vatanın mülk sahipleri için mi? Bu kanunlar sizden yana mı, bizden yana mı? Di buyur! Söyle bakalım, ver cevabını!

MİHRİBAN — Kim haklıysa ondan yana, haktan yana...

NURİ (Karısının arkasına sığınmış) — Haktan ve hak-katten yana...

ZİYA — Hıh, şimdi faka bastınız işte. Kendi kazdığınız kuyuya düştünüz, kendi dilinizle tutuldunuz ve ken-di tuzağınıza tutuldunuz. Hıh... (Bir yargıç edasıyla) «Maznunun açık itirafından ve ifadesinden de anlaşılmalıdır ki...» Eeeeeet... Kanunlar haktan ve haklıdan yana. Amenna ve saddaknaa... İnanmayan kâfir! Ulan muhterem Nuri Bey, sen şu yaşa gelmiş-sin de, daha başını sokacak, sığınacak bir dam altı bulamamışsın, kendine bir kulübe yaptırtamamış-sın, bu kanunlar senin gibisinden yana nasıl olsun birader? Hı? Nasıl olsun? Bu vatanın imarı için, bu mukaddes vatanın kalkınması için sen ne ettin bi-rader?

NURİ (Utanmış) — Hiç...

ZİYA — Gördün müüü? Senin bu vatanın üstünde bir deliğin bile yok ki başını sokasın...

NURİ (Utangaç) — Doğru...

ZİYA (Çok ciddi) — Bendeniz haddim olmıyaraktan bu-gün beş apartıman sahibiyim ve de daha üstüne apartıman dikilecek dört arsam var. Her vatandaş vazifesini yapsa, bu memlekette...

METİN — Apartımandan geçilmezdi...

ZİYA — Ne belledin? Avrupa'da apartımanlar yirmi kat-lymış, elli katlıymış, Amerika'da yüz katlı, beşyüz katlıymış... (Yüksek sesle) Biz geri kaldık, gerri... Daha bizde onbeş katlısı bile yok. Neden? Çalışmı-yorsunuz, hep sizin yüzünüzden... (Eliyle havada kat kat işaretler yaparak nutuk atar gibi) Muasır garp medeniyeti seviyesine yükseleceğiz ve de mua-

sır garp medeniyeti seviyesini kat kat geçeceğiz. Ve de biz bu mukaddes vatanımızın, ve de mübarek topraklarımızın kalkınmasına, yükselmesine hiz-met ediyoruz... Allah çalışandan yana ve de kanun-lar bizden yana... Yandın Nuri Bey, yandın...

MİHRİBAN — Niçin sinirleniyorsunuz? Davayı biz ka-zandık mahkemede, demek ki haklıymışız...

ZİYA — Siz davayı kazandık diye kasılın bakalım. Ben hepsini öğrendim; aleyhimize karar veren mahke-menin hakimi de sizin gibi kiracının biriymiş. Kaba-hatin başı, benim avukatım olacak dürrüde. Ulan, hiç insan tahliye davasını, hakimi kiracı olan bir mahkemede açar mı be? Bunların avukat olmaları için beş fırın ekmek yemeleri lâzım. Diplomayla avukatlık olmaz; diploma başka, bu işler başka... Evi olan bir hakim olsaydı, sizi şıp diye evden at-tırırdı. Neden? Çünkü o zavallının da kiracı derdin-den ciğeri yanmıştır da neler çektiğini bilir. Benim avukatım olacak dürrüye bunları dedim de, bana «ev sahibi olan hakim bulamadım» dedi. Memleket memleket değil ki, ev, apartıman sahibi olan da ha-kimlik etmiyor. Kiracıdan hakim olursa, öyle mem-lekette adalet olur mu, olmaz elbet...

Nuri Bey, sen daha dur, dur hele sen... (Alaylı) Aşağı kata da bugün yeni kiracı taşındı.

GÜLAY — Evet, taşındı...

NURİ (Gülay'ın arkasında) — Evet, taşındı.

ZİYA — Kim olduğunu biliyor musunuz? Gayet namlı bir kabadayı... Osman Gülmüştekir derler ki, bü-tün Galata, Tophane ve civar semti ondan sorulur da namı memleketi tutmuştur ve de Duman Osman dedin mi, yediden yetmişe bilmiyen ve de yaka silk-meyen yoktur. Aşağı kata taşınan kiracı, işte böyle

namlı bir yiğit. Tam yüz seksen beş sabıkası var. Sabıka defteri dolmuş da, Emniyet'te yeni bir defter açmışlar. Anladın mı, yiğitin sabıkasına defterler yetişmiyor. Üst kattakiler daha hiç bir şey, asıl alt kattakiler başlasınlar da o zaman görün siz. Kıskaç gibi alttan üstten sıkıştınız, çaresiz evimden çıkacaksınız. Duman Osman «Ziya âbi» diyor, «sen bırak bana, varsın sabıkam iki yüz oluversin senin uğruna» diyor. Anlıyor musun Nuri Bey, yandınız. Benden söylemesi.

METİN — Ne demek istiyorsunuz siz?

NURİ — Metin, Metin...

ZİYA (Yumşak ve kendine güvenli) — Hiç... Ne demek istediğim belli, bundan sonra ben uğraşmıyacağım, sizinle Duman Osman uğraşacak; maşa varken ne diye elimi ateşte yakayım? Atalarımız ne demiş «Dinsizin hakkından imansız gelir» demiş. Gerisini artık siz düşünün. Hadi bana eyvallah...

NURİ — Ne acele ettiniz? Olmadı ki böyle...

MİHRİBAN — Bir kahvemizi bile içmediniz.

ZİYA — Başka zaman, yeni taşınacağınız evde inşallah...

(Ziya, Gülay çıkarlar. Kısa sessizlik)

METİN — Bunların topunu da karakola şikâyet etmekten başka çare yok...

MİHRİBAN — Avukata danışalım da bir kere...

GÜLAY (girer) — Amma da küstah, terbiyesiz, kaba herif...

NURİ — Şışşıtt, duyarlar... Birisi duyar...

METİN — Duyarlar, duyarlar... Duysunlar, ne olacakmış!.. Duyacaklar diye evin içinde nefes aldırımıyacaksınız artık...

MİHRİBAN — Yavaş konuş Metin, evin içinde konuşulan, dışardan duyulmamalı...

GÜLAY — Üst kattakileri nasıl çıkartmış, duydunuz mu? Tamir ettireceğim, kiremitleri aktartacağım diye çatıyı açtırtıp öylece bırakmış. Yağmurlar hep evin içinde... Üst kattakilerin eşyaları mahvolmuş. Başa çıkamıyacaklarını anlayınca, onlar da evden taşınmaya mecbur olmuşlar.

MİHRİBAN — Su borularını tıkamak bunda, elektrik tellerini kopartmak bunda, havagazı borularını delmek bunda...

GÜLAY — Öbür apartmanın da bir gece havagazı borularını mahsustan patlatmış da, az kalsın kiracıları toptan zehirliyecekmiş. Bakmışlar ki hayatları tehlikede, onlar da çıkmışlar evden...

NURİ — Doğruların yardımcısıdır Hazret-i Allah...

METİN — Bu herif, tek bizi buradan çıkartsın diye valahi hiç acımaz, koca evi yakar. Onun için ne var, sigortadan paraları alır, hem yenisini, hem daha büyüğünü yaptırır.

NURİ — Fakirlik rezillik...

GÜLAY — Çıkalım bari...

MİHRİBAN — Ev nerde kızım? Kiralar ateş pahası...

METİN — Baba, hemen karakola gidip şikâyet etmelisin...

NURİ — Karakol, karakol... Bir karakoldur tutturmuşsunuz, karakol ne yapacak bu işe? Karakola gitmek kolay mı?

(Pencereden dışarıya bakmakta olan Gülay, birden feryat ederek kanapeye kapanır, ağlamaya başlar)

MİHRİBAN — Ne oldu, ne var Gülay?

NURİ — Ne oldu kızım?

GÜLAY (Başını kaldırmadan hıçkırarak) — Perdeleri kapatın!..

MİHRİBAN (Pencereden bakar, o da heyecanla bağı-

rır) — Aaa!.. Aaaa!.. Tuuu... Vay utanmazlar, vay terbiyesizler! Bu da mı gelecekti başımıza!..
METİN (Pencereden bakar, sonra hızla iki pencerenin de perdelerini kapar) — Hay Allah belâlarını versin!..

NURİ — Ne var yahu, ne oluyor?

METİN — Daha ne olsun, bak da gör: Kazık gibi üç herif pencerelerin karşısına geçmişler, pantolon düğmelerini fora etmişler, edep yerlerini gösteriyorlar.

MIHRİBAN — Sus, sus Metin...

NURİ (İki eliyle yüzünü kapayarak) — Tuuu... Ört, ört perdeleri!
 (Üst kattaki gürültüler ve vurma sesleri daha da artmıştır)

Perde

BİRİNCİ PERDE

TABLO: II

(Aynı yer, aynı dekor. Perdeler kapalı. Gece, Nuri Bey'le Mihriban, birinci tablonun başındaki durumdadırlar. Üst kattan caz plâkaları sesi ve dans gürültüleri gelirken, alt kattan da alaturka şarkılar, kahkahalar, nağralar, saz sesi duyulur. Alttan ve üstten gelen sesler zaman zaman yükselir, alçalır.)

MIHRİBAN (Dantel örerek) — Eğer şimdiki aklım olsaydı... Ben seni o gece bastırmaz mıydım o kötü kadınla... Bugünkü gibi gözümün önünde: Sarı saçlı, apokurya maskarası gibi boyalı bir kadındı.
NURİ — Hayatım, canım, Mehpere... Ne olursun unut artık şu kırk yıllık rüyayı...

METİN (Girer. İki kulağına pamuk tıkamış. Elinde kalın kitap) — Ne uyuyabiliyorum, ne çalışabiliyorum... Okuduğumu anlamıyorum ki... Üst kattakiler az geldi, şimdi bir de alttakiler başladı. Çıldıracam bu evde. Bir cümleyi on kere okuyorum, gene de anlamıyorum.

GÜLAY (Kızgın girer) — Uyuyabilersen uyu bakalım. Yattım yattım kalktım.

MIHRİBAN — Yukarıdan alafırangası, aşağıdan alaturkası...

METİN — Ev değil tımarhane...

NURİ — Alaturkasını da alafrangasını da anladık ya, bu taktaklar ne oluyor, tavanı delecekler...

MIHRİBAN — Nedir o kulaklarındaki?

METİN — Ne yapayım, gürültüyü duymamak için ku-

laklarım pamuk tıkadım ama nâfile. Kafam kazan Uykusuzluktan sersem oldum.

NURİ — Bari gündüzleri sussalar da, hiç olmazsa 'gündüzün uyusak...

MİHRİBAN — Senin söz söylemeye hiç hakkın yok bir kere... Sen halâ karakola gidip şikâyet etmezsen; bunlar bize daha neler yaparlar götürürsün...

NURİ — Aman Hanım, bilmez gibi konuşuyorsun, ben hayatımda...

MİHRİBAN — Anladık, sen hayatında karınca incitmiş adam değilsin; karıncaları incitmeden karakola gidemez misin...

GÜLAY — Ne var baba yani, hiç anlamıyorum, karakol da adam yemezler ya...

NURİ — Gidemem kızım, gidemem... Ben hayatımda karakol kapısından içeri adımımı atmış adam değilim. Karakolun olduğu sokaktan bile geçemem.

METİN — Seninkisi de hastalık artık...

NURİ — Hastalık mastalık... Ben öyle hırgüre, kavga ya gürlütiye, karakola marakola alışmamışım.

METİN (Kitabı babasına vererek) — Baba, şu kitaptan beni takip et. Bakalım, aklımda bir şey kalmış mı... Yüksek sesle söylersem, belki gürlütiyi duymam. (Metin ayakta sallanarak, arada gözlerini yumarak kitaptakileri ezbere okur. Gürlütüler arttıkça o da sesini yükseltir) «Personalite bozuklukları: Ribo, şahsiyet bozukluklarını üçe ayırır. Şuurlu şahsiyetin değişikliğe uğraması: Bu durum BEN'in bütünlüğünü yıkan... yıkan... yıkan... bütünlüğünü yıkan... yıkan...»

NURİ (Kitaptan) — «bozukluklarda görülür.»

METİN — Sen söyleme baba. «... görülür. Bu çeşit bozukluklar nörosteniyalılarda müşahade edilir, edilir... edilir... Meselâ bir hasta durumunu şöyle anlatmıştır: «Ben sanki iki kişiyim. (Nuri Beyin bu sözlerden sinirlendiği belli olur. Kitabı tutan eli titremektedir.) Hiç durmadan birbiriyle boğuşan ve çekişen bu iki kişiden biri bizzat benim önceki şahsiyetim. Bu önceki şahsiyetim, her şeyi muhakeme etmek istiyor, fakat öteki şahsiyetim mani oluyor. (Nuri Bey çok sinirli) Ribo diyor ki, şuurlu ve şuursuz şahsiyetin beraber bir insanda bulunuşunda, âdeta şahsiyet ikiye bölünmüş demektir. Bir insanın yarısını şuurlu, öteki yarısını ise şuursuz şahsiyetlerden biri gider biri gelir. Böyle hastalar, çifte şuur ve çifte şahsiyeti ayrı ayrı zamanlarda yaşarlar.»

NURİ (Sinirli bağırır) — Öff!..

METİN — Ne oldu?

NUR İ — Yeter artık, sinirlerim bozuldu. Yok şuur muur, yok şahsiyet mahsiyet... Öf bel!..

METİN — Neden ama, ne var?

NURİ — Duymuyor musun gürlütiyi, insanda kafa mı kalıyor!

MİHRİBAN — Aaa... Sen hiç bu kadar sinirlenmezdin, ne oldun birdenbire?..

NURİ — Tepemdeki takırtılar beynimi oyuyor sanki...

METİN — Ama ben imtihana gireceğim baba... Hadi dinle! (Metin ezberden okur, Nuri Bey kitaptan takip eder) «Şuurlu personalite bozukluğu psikozlarda pek çeşitlidir. Mani ve melankolilerde bu bozukluk... bu bozukluk... bu bozukluk... bu... bu... bozukluk... bozukluk... hezeyanlı şahsiyet halindedir.»

NURİ (Kitabı sinirli bırakır) — Al şunu, sıkıldım. Bu gürültüde hiç bir şey anlaşılmıyor.

METİN — Peki, ya ben ne yapayım?

NURİ — Neymiş sanki bu ezberlediklerin?

METİN — Bazen iki şahsiyetli insanlar oluyor; bir insan bedenine iki ayrı ve zıt ruh girmiş...

MİHRİBAN — Allah Allah!.. Ne hastalıklar var.

METİN — Dünyanın en iyi insanı sanılan biri, günün birinde bir de bakıyorsun, kendisinin de haberi olmadan, ikinci şahsiyetine bürünüp dünyanın en korkunç cinayetlerini işliyor.

GÜLAY — Yok daha neler...

METİN — Çok var böyle ruh hastaları... Melek gibi adam içinde şeytanlar, canavarlar taşıyor.

NURİ — Kes artık!

METİNÜ (Kitabı Gülay'a uzatarak) — Sen dinleyiver abla...

NURİ — Ezberliyeceksen, sen kendi içinden oku...

(Alt ve üst kattan gelen gürültüler çok artmıştır, birbirlerinin dediklerini duyamamaktadırlar)

METİN — Efendim?

NURİ — Ha?

METİN — Anlamadım...

GÜLAY — Ne dedin?

NURİ — İçinden içinden...

MİHRİBAN — Neyin içinden?

NURİ — Metin'e söylüyorum...

MİHRİBAN — Bana mı söylüyorsun...

NURİ — Bağır biraz, anlamıyorum...

METİN — İşitmiyorum ki ne dediğini...

NURİ — Haaa?

GÜLAY — Ben mi?

MİHRİBAN — Tımarhane, tımarhane...

(Gürültü biraz azalır)

METİN — Bu gürültüye dayanılmaz ki...

MİHRİBAN — Bey, bir şey yapsana canım...

NURİ — Ne yapayım Hanım, ne yapabiliriz? Nağraları duymuyor musun? Elin iti uğursuzu, hırlısı hırsızı toplanmış...

MİHRİBAN — Gidip kendilerine iki çift lâf söylesene...

NURİ — Böyleleri lâftan anlar mı, tam buldun...

MİHRİBAN — Karakola gidip şikâyet de mi edemezsin... E peki, ne yapacağız? Bu böyle çekilmez ki...

GÜLAY — Hiç olmazsa bir mektup yaz baba, günde iki - üç saat olsun uyku molası versinler...

METİN — Bunlar galiba üç vardiya çalışıyorlar, birinci vardiya gürültü etmekten yoruldu mu, ikincisi başlıyor.

MİHRİBAN — Evet, en iyisi mektup yazmak...

NURİ — Buldunuz... Anlarlar da pek...

GÜLAY — Sen yaz baba, yaz bir kere...

NURİ — Ben başıma zorla belâ alamam...

MİHRİBAN — Ben alırım... (Kızgınlıkla çıkar, elinde tavan süpürgesiyle hemen döner, sandalyenin üstüne çıkar.)

NURİ (Telâşlı) — Ne oluyor, ne yapıyorsun?

MİHRİBAN — Şimdi görürsün... (Süpürgenin sapıyla tavana vurmaya hazırlanır)

NURİ (Fırlar) — Dur, dur Mıhrıban... Ne yapıyorsun?

MİHRİBAN — Hiç, ne yapacağımı şimdi görürsün... Bırak, bırak... Benim elim armut devşirmiyor ya... Ben de alttan döşemeyi, üstten tavanı vurayım da işte o zaman ev tam tımarhane olsun bari... Bir de

erkek olacaksın, sen böyle ellerini bağlar oturursan, elbet işler de bana kalır.

NURİ — Aman dur... Yapma... Olmaz...

MİHRİBAN — Olmazsa hadi yaz mektubu!..

NURİ — Peki peki... Durun... Sen in oradan, in de yazayım peki... (Mihriban sandalyeden iner, Nuri çekmecenin önüne oturur.)

METİN — Hah şöyleee...

NURİ — Bir mektup yazayım da görsünler... (Çekmecenin gözünden mektup kâğıdı çıkarır) Zehir zemberek, gaayet ağır bir mektup yazacağım, yenir yutulur gibi olmayacak...

METİN — Yaz tabii...

NURİ (Kalemi eline alır) — Vay reziller vay... Ne diye başlamalı, nasıl başlamalı bunlara?..

METİN — Reziller diye başla işte... «Yüce katına», «Yüksek makamına» diye başlayacak değilsin ya...

NURİ — Çok ağır olmalı... (Yazacaklarını söyliyerek yazar) «Pek muhterem komşumuz efendim...» nasıl?

MİHRİBAN — Aaa... aaa!.. daha neler...

GÜLAY — Ağır mektup bu mu?

NURİ — Durun... Bu daha bir şey değil, başlangıç... Arkasını dinleyin! «Zatîâlinizden pek ehemmiyetli bir ricada bulunacağım için evvelâ özür dilerim efendim.» Oldu mu?

METİN (Alay eder) — Olursa bu kadar olur...

GÜLAY — Aman baba, sen neler yazıyorsun... Kim kimden özür dileyecek?

NURİ — Çok mu ağır oldu?

METİN — Ağır da lâf mı, düpedüz hakaret... Adam bu mektubu okuyunca, tabancasını alır fırlar gelir buraya...

NURİ — Sabırlı olun, dinleyin bakalım, sonunda ne diyeceğiz... «Pek tabiidir ki, haneniz dahilinde, âharî izarar etmemek şartı ile her türlü harekette serbest ve hürsünüzdür ve aslâ müdahaleye de hakkımız yoktur» Nasıl? İyi mi?

METİN — Fevkalâde...

NURİ — Bir kelimesini okuyan kudurur. «Ancak, Tıbbiyenin beşinci sınıfına müdavim bulunan mahdum Metin'in imtihanlara hazırlanması sebebi ile, her zaman zevk ile dinleyip safayab olduğumuz âheng-i musikinizin, nısfilleyl'den sonra az biraz pesten icrası mümkün olamaz mı...» (Girisini mırıldanarak okuduğundan anlaşılabilir) Çok mu ağır oldu acaba?

METİN — Ağır da söz mü...

GÜLAY — Neler yazdın baba Allaşkına!..

NURİ — Onu anlayan anlar... Herifle alay ediyorum açıktan açığa, anlamıyor musunuz?

MİHRİBAN — Biz anlamasak da olur, onlar anlansın da...

METİN — O kadar alay ettin ki, adam iyice kızacak...

NURİ — Sus sen... (Okuyarak yazar) «İşbu ailece istirhamımızın is'af edileceğini ümit ederek bilvesile derin hürmetlerimizi arzederiz efendim.» Peh peh peh! oldu işte... Artık bunlar eşek değiller ya, anlarlar...

METİN (Alaylı) — Baba, son tarafı çok ağır oldu.

NURİ — Olsun varsın... Öylelerine az bile... İşte yazdık, şimdi ne olacak bu mektup?

MİHRİBAN — Götür ver!

NURİ — Kim? Ben mi? İyi vallahi... Kendi yazdığım mektubu kendim mi götüre vereceğim?

METİN — Ya ne olacak... Öyleyse yarın postaya atalım da postacı götüre versin...

MİHRİBAN (Metin'e) — Oğlum, hadi götür de ver şu mektubu.

METİN — Ben sinirliyim, herif ileri geri lâf eder, başım belaya girer. Ben götüremem...

NURİ — Yaa, gördünüz mü, bir de bana karakola git, karakola git diyorsunuz, ama kendiniz bir mektubu bile götürüp veremiyorsunuz...

GÜLAY — Verin bana... (Mektubu alır) Ne olacakmış sanki, ben götürüp veririm... (Gülay çıkar)

METİN (Arada kitaba da bakarak ezberlemeye devam eder) — «Şuurlu ve şuursuz şahsiyetlerin bir kişide birbirini kovalaması halinde, iki şahsiyetten biri hastaya... hastaya... hastaya...» tuh... bir kelime bile anlamıyorum.

MİHRİBAN — Allahlarından bulsunlar...

NURİ — Para olsa hemen şimdi taşınırdık... Ah bu paranın gözü kör olsun...

METİN — Bu evde parasızlıktan şikâyet edilmeden geçen bir gün bile hatırlamıyorum. (Aşağı kattan gelen gürültü artmıştır) İşte bak, babamın çok ağır mektubu derhal tesirini gösterdi.

NURİ — Para olsa, para...

METİN — Ne yapardın?

NURİ — Ben bilirdim yapacağımı... Gündüz perdeleri açamazsın, herifler edep yerlerini gösterirler; aşağıdan nağra, yukardan tepinme... Düşman muhasarasında kale gibi evin içinde kuşatıldık.

METİN (Kitabı ezberler) — «İradeli şuurlu gittikçe za-yıflar. Onun yerine passif şuurlu gittikçe...»

NURİ — Oğlum, içinden oku şunu... Sinirlerim bozuluyor. Yahut da git odanda oku...

(Gülay girer, koltuğa kapanıp hıçkırarak ağlar)

MİHRİBAN — Ne oldu Gülay?

NURİ — Ağlamasana canım, ne olduysa anlat...

GÜLAY (Ağlıyarak) — Alay ettiler benimle... Bir sürü münasebetsiz kadın... O herif de «Rahatınıza o kadar düşkünseniz Dolmabahçe sarayına taşınınız!» dedi. Daha da neler neler söylediler...

METİN — Kim bunu diyor?

GÜLAY — Kim olacak, işte o herif... Pis sarhoş!... Açık saçık kadınlar da alay ettiler, hepsi sarhoş...

METİN (Alaylı) — Doğruların yardımcısıdır.....

NURİ — Dur sen, acele etme... Sonunda belli olur.

METİN — Çok sayın apartaman sahibimiz Bay Ziya Çalakçı da öyle söylüyor; sonunda belli olurmuş...

GÜLAY — Bir de buraya gelecekmış...

MİHRİBAN — Kim?

GÜLAY — O herif işte... Suratı bile adama benzemiyor. Bir de üstelik «küçük hanım, küçük hanım» diye benimle alay ettiler. «Ben şimdi geliyorum, beyba-banızla hesaplaşırım» dedi.

NURİ — N'olacak şimdi? Gördünüz mü, hep sizin yüzünüzden... Mektup yaz, mektup yaz... Yazdık işte... Hadi bakalım, herif geliyormuş... Ne yapacağız? Ne diye gelecekmış, ne konuşacakmış benimle? Ben onu çağırmadım ki... Allah Allah... Öyleleriyle konuşmaya benim terbiyem müsait değil, konuşmam! Mektup, mektup... Hep sizin yüzünüzden... Uyuyan yılanı azdırdınız.

MİHRİBAN — Aman ne de uyuyan yılan... Uykusunda nağra patlatıyor.

NURİ — Hadi bakalım, gelecekmış işte... Buyurun, ne olacak? Siz konuşun ben karışmam... (Üstüste kapı zili çalar) İşte, geldi... eyvah... Galiba o... Belki de değildir...

GÜLAY — Odur o...

MİHRİBAN — Zil çalışında bile meymenet yok herifin...

METİN — Ben odama gidiyorum, ders çalışacağım. Ne haliniz varsa görün...

NURİ (Metin'i tutarak) — Dur bakalım, nereye? Bir yere gidemezsin... Ders çalışacakmış... Sabahtanberi şimdi mi aklına geldi... Elin iki yüz sabıkalı haydu-tuyla beni başbaşa bırakıp da nereye gidiyorsun? (Zil çalmakta) Pantolonum, pantolonum... Beklet-meyin şu herifi... Açsanıza kapıyı... Nerde benim pantolonum?

MİHRİBAN — Dur canım, telaşlanma...

(Hepsi de telaşlıdır. Ne yaptıklarını bilmeden o ya-na bu yana giderler. Mihriban yatak odasından ge-tirdiği pantolonu verir Nuri'ye. Nuri pantolonu pi-jamasının üstüne giymeye çalışır, ama telâştan bir türlü giyemez, bacağına ters sokar. Gülay kapıyı aç-maya gitmiştir. Metin şaşkın hareketler yapar. Mih-riban ortalığı toplamaya çalışır. Bu sırada Duman Osman, arkadan Gülay girer. Duman Osman'ın sar-hoş olduğu bellidir.)

NURİ (Halâ pantolonunu giymeğe çalışarak)

Buyurun efendim, buyrun... (Pantolonunu ilikle-yerek) — Maşallah maşallah... (Duman Osman elleri arkadasında bağlı, Nuri Bey'in telâşını hayretle seyretmektedir. Nuri O'nun dik bakışları karşısında büsbütün şaşırır, ne söyleyeceğini, ne ya-pacağını bilemez. Pantolonu çıkarır, tekrar giyer) Şöyle... şöyle buyursanız... Arzu ederseniz böyle... Bu tarafa...

MİHRİBAN — Hoş geldiniz...

NURİ (Duraklıyarak konuşur) — Efendim... kusuru-muz büyük... Malum ya... dünya gâlesinden bir

türlü başımızı alıp da... efendime söyleyeyim... zi-yaretinize gelemedik... güle güle oturun... diyeme-dik... Yaa... vallahi... Öyle değil mi Mihriban... (Fısıltıyla karısına) Sen de birşey söylesene ca-nım...

MİHRİBAN — Yaa...

OSMAN (Baştan aşağı süzerek) — Kıyak adamısın be...

NURİ (Anlamamış) — Efendim?

OSMAN — Amma da yağcıymışsın...

NURİ — Efendim?

OSMAN — Ziya Bey'in dediği kadar var, vay yağcı vay...

NURİ — Bendeniz?

OSMAN — Yağlama be!.. (Bir süre, şaşırın Nuri'yi süz-dükten sonra) Ben kimim?

NURİ — Zatiâliniz?

OSMAN — Tereyağlanmadan konuş be...

NURİ (Ne diyor gibilerden karısına ve çocuklarına ba-kar) — Ne buyurdunuz?

OSMAN — Ben kimim, ben?

NURİ — Siz? Siz?

OSMAN — Evet... Ben! Bana kim derler...

NURİ — Yeni komşumuz...

OSMAN — Bana bana... kim derler bana? (Susma) Tuu... demek bilmiyorsunuz ha... Vay anasını... Ya-hu, siz bu İstanbul memleketinde yaşamıyor musu-sunuz be... Bana Duman Osman derler...

NURİ — Tanıştığınıza çok memnun oldum Duman Os-man Bey... Teşerrüf ettik efendim... Bendeniz Nu-ri Sayaner...

OSMAN — Bendenizi bırak da adam gibi konuş!

NURİ — Başüstüne...

OSMAN — Demek adımı duymadınız ha... Yahu siz ga-zete de mi seyretmezsiniz? Duman Osman'ın kim

olduğunu bilmiyorsanız, sorup öğrenirsiniz; Duman Osman, nam-ı diğer Osman Gümüştekir... Tamam mı? Tamam... Bütün Galata, Yenişehir, Tophane, Ziba, Abanoz benden sorulur. Tamam mı? Tamam... Toros Canavarı olsa bana vız gelir. Tamam mı? Tamam...

MİHRİBAN (Metin'e mısıldar) — Kim dedi kim? Kim olsa vız gelirmiş?

METİN (Fısıldar) — Toros Canavarı...

OSMAN (İki parmağını uzatarak) — Ben adamın iki gözünü çıkarırım. Tamam mı? Tamam...

NURİ — İstirahat buyrun... Oturmaz mısınız...

METİN — Affedersiniz, ziyaret sebebiniz?

OSMAN (Nuri'ye) — Tıbbiyede okuyor diye yazdığın mahdum, bu düve mi? Hiç aile terbiyesi yok mu yahu... (Metin'e) Oğlum, iki büyükler zirve toplantı-sındayken, az gelişmişler lâfa karışmaz. Tamam mı? Tamam... Gelelim dalgamıza... Kısa keselim de sobalık olsun: Siz bu evden gönül rızası ile çıkarılacaksınız. Tamam mı? Tamam...

METİN — Ama siz de bizim gibi bir kiracısınız. Ev sahibiyle aramızda olanlardan size ne?

OSMAN — Bu evin erkeği kim be? Bu ailenin reizi kim, bilelim de ona göre konuşalım yani...

NURİ — Lûtfedip şöyle buyursaydınız...

OSMAN — Bırak bu kolpoları...

NURİ — Efendim?

OSMAN — Ağız yapma bana, bu limanlara gemi yanaşmaz. Bu ailenin reizi kim, reizi?

NURİ — Bendenizim, bir emriniz mi vardı?

OSMAN — Haaa... Sen şimdi bu evin erkeği olarak, bunlara yol ver bakalım, alsınlar voltalarını... Biz

seninle erkek erkeğe konuşalım bakalım, tamam mı? Tamaaa...

NURİ (Ürkek) — Yabancı degiller ki... Refikam, kerimem, mahdum... Yanlarında konuşabiliriz...

OSMAN — Erkek işi görüşecegiz diyoruz, annamadin mı? Sal bunları, biz bize konuşalım, Allah Allah...

MİHRİBAN — Pekalâ, konuşun...

NURİ (Çıkmak üzere olan karısını önler, fısıltıyla) — Nereye? Bırakmayın beni... (Gülay'a) Kızım, kahve pişir hadi çabuk... (Gülay çıkar)

OSMAN — Şimdi ayıp salladın amca...

NURİ — Efendim?

OSMAN — Ayıp ettin yani... (Mihriban'a) Hanımabla, ayağını öpeyim bizi yalnız bırakın yahu... Görüşülecek gayet müstacel ve mahrem bir işimiz var. (Metin'e) Hadi, rica ederim çekin arabanızı... (Mihriban, Metin çıkarlar. Nuri, hemen kaçabilmek için kapı ağzında büzülmüş, dehşet içinde titremektedir.)

NURİ (Şaşkınlıktan) — Safa geldiniz.

OSMAN — Vealeykümselam... Bak beyamca, kısa keselim de Aydın havası olsun, sana kardeşane iki çift sözüm var.

NURİ — Buyrun efendim.

OSMAN — Sen bu evden kendini tahliye edeceksin... Benim de başımı belâya sokma! Evelallah ben beladan korkmam, tonnan bela gelsin eyvallah... Vela-kin sen değmezsin beyamca... Sonram sana da yazık olur. Annadin mı? Bende her iş harbi...

NURİ (Anlamamış) — Buyrun?

OSMAN — Harbi diyorum... Ben harbi konuşurum; seni bu evden çıkartmak için Ziya Bey'den iki bin kahat yürüttüm.

NURİ — Efendim?

OSMAN — İki bin papse... Tamam mı? Tamam... N'apalım, geçim dalgası, bizim de yolumuz bu... Ben dalgama taş attırmam kimseye... Benden size insanıyetlik işte bu kadar... Sana helalinden iki gün müsaade... Yaşına hürmeti mahsusam olduğundan iki gün mühlet veriyorum. İki gün sonra burdan toz olacaksın, toz...

NURİ — Efendim?

OSMAN — Toz, toz... Tamam mı?

NURİ (Şaşırarak) — Tamam...

OSMAN — Beni tanıımıyorsan, kim olduğumu tanıyanlara sor, öğren... Kendimi methetmek gibi olmasın... Daha geçenlerde ...Arapcamili Kemal var ya...

NURİ (Şaşkın) — Evet...

OSMAN — Façasını aldım aşağı hergelemin...

NURİ — Ne diyorsunuz!..

OSMAN — Hergele kerizde bana postasını koymaz mı?

NURİ — Allah Allah!..

OSMAN — Yaaa... Vay inek vaay... Ulan inek arabası... Yerim be, yerim... Ulan ciğerini...

NURİ — Tabii...

OSMAN — Kaç gündür aynasızlar gene arkamda...

NURİ (Korkudan duvara yapışmış. Korkmadığını, kendi cesaretini de isbat için, kabadayılık hikâyeleri anlatmaya kalkar, beceriksizce bir şeyler anlatır) — Bendeniz de gençliğimde az değildim hani...

OSMAN — İneği şişledim, tıyıldım.

NURİ — Pek iyi yapmışsınız, elinize sağlık... Ben de bir sinirlendim mi, dünyayı gözlüm görmez...

OSMAN — Derken, yanımda iki gacıyanan gidiyorum, tak, bir andavallı asılmaz mı... Belaya bak be... Bak ulan bak be...

NURİ — Gençliğimde bendeniz de, ayıptır söylemesi pek hiddetliydim. (Kahve tepsisi elinde Gülay girer. Babasının anlattıklarını dinlerken şaşırır, o şaşkınlıkla bir süre kalakalır, kahveleri veremez). Kendimi methetmek gibi olmasın, bendenizle sekiz - on kişi birden başedemezdi. Yaa... Yani siz bu halime bakmayın, hiç göründüğüm gibi değilimdir. Bilenler bilir, gayet yürekliyimdir. Bendenizde, nah böyle mangal gibi yürek vardır. (Anlattıkça coşar) Hatta bir keresinde, söylemesi ayıp, bir hanımla gidiyordum da... Dokuz kişi birden üstüme çullanmaz mı... Yaa... (El hareketleriyle anlatır) Ya bismillah... Bir şöyle yaptım da, affedersiniz, herife bir kondum... Tamam mı? Tamam... Bir ona... Bir öbürüne... Allah inandırırın, yumruğu yiyen iki kere havada ters perende atıyor... Vurdum yumruğu... Bastım tokatı... İndirdim tekme... Bendeniz de az buz değilimdir. Hatta bir keresinde de, kendimi methetmek gibi olmasın, ayıptır söylemesi, kafam bir kızdı... (Gülay'ı görmüştür, birden kendine gelir) Tabii gençlikte... Hey gibi gençlik... Gençlik gibi var mı, bir oturuşta üç şişe rakı içerdim de... (Gülay'a kızarak) Ne dinleyip duruyorsun, versene kahveyi... (Gülay kahveyi Osman'a verir) Hadi sen içeri git... (Gülay çıkar) Hatta bir keresinde de hiç unutmam, affedersiniz...

OSMAN — Taşkooy!..

NURİ — Efendim?

OSMAN — Anlaştık dii mi? İki gün sonra yoksunuz. Toz!.. Tamam mı? Tamam...

NURİ — Öntümüz kış... Bari kış geçirseydik...

OSMAN — Su koyverme bakalım. Yooo... İki gün sonrakı teftişimde burda canlı bi mahlûk görürsem,

vanda açılan delikten Gülay'ın işlemekte olduğu
örtüye sular akar)

GÜLAY (Fırlar) — Aaa... Mahvoldu, mahvoldu... Bitti,
rezil oldu... Eyvah...

MİHRİBAN — Hay gözünüz körolsun, kızın çeyizini ber-
bat ettiler.

METİN — Rezalet...

MİHRİBAN — Koş Gülay, leğeni getir... Çabuk leğeni...
(Gülay çıkar, leğeni getirir, akan yere koyar)

METİN — Baba, artık durulmaz... Bu kadarına katla-
namayız. Ne olursa olsun, hemen karakola gidip şî-
kâyet etmelisin.

NURİ — Koskoca delikanlısın, sen neden gitmiyorsun
karakola da ille beni gönderiyorsun?

METİN — Benim imtihanım var; ders mi çalışacağın,
karakollarda mı uğraşacağın?

(Tavandan başka bir delik daha açılır, salonun or-
tasına sular akar)

MİHRİBAN — Koş Gülay... bir kap daha getir... (Gü-
lay çıkar) Bey, yoo, artık durulmaz, hadi karakola!

NURİ — Bırakın şu karakol lâfını canım... Siz karakol-
dan başka lâf bilmez misiniz?

(Gülay getirdiği tencereyi akan yere koyar)

GÜLAY — İçerileri hep akıyor. Yatak odasının tavanını
da delmişler, yatağım sıırıslıklam...

MİHRİBAN — Bunlar evin içini deryaya çevirip bizi
burda canlı canlı boğacaklar. Haydi Bey, giyin de
git karakola... Ben içerlerine bir bakayım.

NURİ — Hanım, Ben karakola gidemem; anlıyor mu-
sun: gi—de—meeem... Ayıp değil ya, mahkeme, ka-
rakol, polis, bekçi, jandarma dedin mi, benim elim
ayağım titriyor.

MİHRİBAN — Peki ne yapacağız böyle?

NURİ — Metin gitsin...

MİHRİBAN — Evin erkeği dururken çocuk gider mi ka-
rakola? Aşağıki adam bile geldi de, bak, seninle ko-
nuştı. Gülay babanın elbiselerini getir!

(Gülay yatak odasına gider, Mıhrıban sağdaki kapı-
dan çıkar)

NURİ — Karakola gidemem. Giderim, kendilerine neza-
ketle anlatırım. Rica ederim.

METİN — Halâ mı nezaket... Gürültüyü az buldular da
bu sefer de bizi suluyorlar.

(Gülay, babasının elbisesini, pardesüsünü, şapkası-
nı, atkısını getirir)

NURİ (Ağlamaklı bir sesle) — Ne yapayım; ne yap-
ayım; elin ıpsız sapsızlarıyla gidip de sırık hammalla-
ları gibi dövüşmem ya...

MİHRİBAN (girer) — Ne diye kavga edecekmişsin...
Kanun var, git hakkını ara... Mutbağın tavanını da
delmişler... Allah kahretsin...

(Metin, Gülay, Mıhrıban zorhyarak Nuri Bey'i giy-
dirmeye çalışıyorlar.)

NURİ (Sızlanır) — Gidemem ki... Sen beni bilmez mi-
sin Mıhrıban, nasıl giderim karakola ben?

MİHRİBAN — Basbayağı da gidersin... Karakol şura-
sı...

GÜLAY — İki adımlık yol...

METİN — Sende karakol fobisi var baba, seninkisi has-
talık...

NURİ — Yapmayın, giydirmeyin... Yahu ben karakollar-
da sürünecek adam mıyım! Bu yaştan sonra... Siz...
Hay Allah... Dünyada gidemem...

MİHRİBAN (Kapıya doğru iter gibi) — Hadi hadi...
Pek alâ da gidersin...

NURİ — Çocuklar, içimde bir tuhaflık var, sanki başı-
ma bir şey geleceğim gibi... Galiba bir felâket...

Benim içime doğar. (Çıkar, sesi dışardan gelir) Beni göndermeyin... Hay Allah... Geç kalırsam beni arayın... (Mihriban da çıkar) Allahaismarladık...

GÜLAY — Hele şüktür zarzor gönderebildik. Gelsin polisler de görsünler rezaleti...

METİN — Görürsün, babam gene karakola gidemez...

MİHRİBAN (Gülerek girer) — Aman yarabbi... Ne kadar da korkuyor karakoldan... Kapıdan çıkarken «hakını helâl et» demez mi!.. Harbe gider gibi...

GÜLAY — Anne, babam rakı içer miydi?

MİHRİBAN — Aaaa... Daha neler... Babanın rakı içtiğini hiç gördün mü? Damlasını ağzına koymaz.

GÜLAY — Ne bileyim ben, demin aşağıdan gelen o herife kendisi söyledi, üç şişe rakıyı su gibi içerim, dedi de şaştım kaldım. Sonra adamın birini döğmüştü, döğmüştü, döğmüştü...

MİHRİBAN — Kim?

GÜLAY — Babam...

MİHRİBAN — Güleyim bari... Ayol, şikâyet için karakola gidemiyen adam, hiç kavga mı edermiş!..

METİN — Belki gençliğinde yapmıştır.

MİHRİBAN — Gençliği de bu, ihtiyarlığı da... Bildim bileli babanız işte böyle. Tavuk kesilirken görse kaçır oradan. Karınca ezemez...

(Tavandaki başka deliklerden arada bir sular akar, Gülay tas, kâse, tencere getirerek akan yerlere koyar.)

MİHRİBAN (Tavana bakarak) — Dökün, dökün... Dökün siz... Şimdi polisler gelince gününüzü görürsünüz.

METİN — Polisler zabıt tutsun, siz de yarın avukata gider, zarar ziyan davası açarsınız...

MİHRİBAN — Açmalı ama o da yeni bir masraf kapısı...

GÜLAY — Her şeylerim ziyan oldu.

(Kapı zili çalar, Gülay çıkar)

MİHRİBAN — Hah, geldiler bile...

METİN — Ne çabuk!..

MİHRİBAN — Karakol iki adımlık yer... (Polisleri karşılamak için kalkar, kapıdan çıkarken, girmekte olan Nuri ile karşı karşıya gelirler) Aaa... Hani polisler? (Nuri Bey bitkin çöker sedire) Cevap versene ayol...

GÜLAY — Ne dediler baba?

NURİ — Bu saatte karakolda polis olur mu?

METİN (Alaylı) — Polisler dükkânı kapatıp evlerine gitmişlerdir.

GÜLAY — Aaa... Vallahi gitmemiş.

MİHRİBAN — Ayol anlatsana Bey...

NURİ — Gitmedim... Gitmedim işte! Ne işim var benim karakollarda?

METİN — Gördünüz mü...

NURİ — Gitmiyor, ayaklarım gitmiyor... Kolaysa siz gitsenize! Kazık kadar oğlan, koskoca kız otursunlar evde, ben bu yaşta, hem de gecenin bir vakti karakollarda sürüneyim... Karakolun önünde, sokakta dolaştım durdum, bir türlü içeri giremedim, zorla değil, giremiyorum.

Patlamadınız ya, durun bakalım, sabredin, sabah ola hayrola... Bunca zamandır çekmişiz de şurda sabaha kadar duramıyor musunuz? Sabahleyin gün-

düz gözüyle hep beraber gideriz karakola, anlatırız komsere...

MİHRİBAN (Sert) — Hadi bakalım, gideceksin, şimdi gideceksin... Şu halimize bak, böyle durulur mu suların içinde? Hadi...

NURİ (Yalvarır gibi) — Hanım, yapma... Bunun sabahı yok mu? Beni gecenin bir vakti sokaklara yollamayın...

MİHRİBAN — Biz burada sabaha kadar bu suların içinde boğuluruz.

NURİ — Kurban olayım... Yapmayın... (Mihriban, elinden tutar ayağa kaldırır) Ayağını öpeyim Mihriban, beni gönderme... Ben karanlıklarda gezemem, dışarı zifiri karanlık, göz gözü görmüyor... (Tavandaki delikten boşalan su Nuri'yi ıslatır. Nuri yana çekilir, birden kızar) Gideceğim, ne olursa olsun, gideceğim...

MİHRİBAN — Allahlarından bulsunlar inşallah... (Nuri'nin ıslak elbisesini koklayarak) hem de bulaşık suyu dökmüşler, çirkef suyu... Gözünüz kör olsun...

NURİ (Kendi kendine cesaret vermeye çalışır) — Vallahi de gideceğim, billâhi de gideceğim... Ne varmış yani karakolda da gitmiyecekmişim... Giderim elbet... Komser beyfendi derim, hâlikeyfiyyet böyleyken böyle böyle derim, yetti, elverdi artık derim...

MİHRİBAN — Tabii dersin...

METİN — Yaşsa baba...

NURİ — «Bakın şu halime rica ederim komser Bey» derim. Efendime söyliyeyim «evsahibi iki azılı kâtil kiralamış, bizi zorla evden çıkartmak için yap-

madığını bırakmıyorlar» derim. «İp, kazık kaçınları» derim. Hepsini söylerim... Söyler miyim, söylerim...

METİN — Yaşsa baba...

NURİ — Hepsini söylerim ama, bir gitsem, bir gidebilsem karakola... (Kararlı) Giderim be...

MİHRİBAN — Dur, böyle sırsıklam olmaz, elbiselerini değiştir...

NURİ — Böyle gideyim de halimi görstünler, daha iyi... Allasmarladık... Allasmarladık... (Kapıyı hızla çekerek kararlı çıkar).

MİHRİBAN (Arkasından) — Üşüüp hastalanacaksın... Değiştirseydin elbiseni...

(Üst ve alt kattaki gürültüler çok artmış, alaturka, alafranga müzik birbirine karışmıştır.)

Perde

İKİNCİ PERDE

TABLO: III

(Bir semt karakolunun içi. Sahne ikiye bölünmüş. Soldaki bölümde komserin odası, sağda komserin odasına geçilen koridor. Sağdaki bölümün karşı duvarında, eski resmî dairelerde bulunan yangın söndürme gereçleri asılmış ve sıralanmıştır: Kırmızı boyalı kovalar basamak basamak dizilmiş. Duvarda, kazma, kürek, çengel, halat kangalı, yangın borusu, arma biçiminde duruyor.

Bu tablonun başında, sağdaki bölüm aydınlık, soldaki bölüm, yani komserin odası karanlıktır. Bekçiyle Nuri, komserin odasına girince, sağdaki bölüm kararır, soldaki bölüm aydınlanır.

Çıplak bir küçük ampulle aydınlatılmış olan sağdaki bölüm, loş ve kirlidir.

Perde açıldığı zaman Nuri, sağdaki bölümde şaşkınlık ve korku içinde dolanmaktadır. Üstünde «Komiserlik» yazılı levha bulunan kapıya birkaç kere yanaşır, elini uzatacak gibi olur, cayar, döner. Bütün bu sırada, arkasında bir bekçi onu gözetlemektedir.)

NOT: Sahneyi ikiye bölme olanağı yoksa, bu tablonun başındaki bekçi ile Nuri arasındaki konuşmalar perdenin önünde geçer, perde açıldığı zaman ikisi de komserin odasına girmiş olurlar.)

BEKÇİ — Hişşşt, hişt... Heey!!... (Nuri sesten ürkerrek döner bakar) Ne dolanıyorsun len burda?

NURİ — Ben? Ben mi?

BEKÇİ — Yok, baban... Senden başka kimse var mı burada? Sana diyorum helbet.. Sabah beri ne dolanıp duruyorsun?

NURİ — Hiiç...

BEKÇİ — Nasıl hiç? İki saattir seni kolluyorum; haşav-zurdan tabanı yarık it gibi karakolun etrafında fır-dolayı döndün durdun. Sonra Komser beyin kapısına geldin gittin, geldin gittin... Yani meramın ne? Hı?

NURİ — Bir şikâyetim vardı da...

BEKÇİ — Şikâyetin mi var? Şikâyeti olan casus gibi dolanır mı hiç, gelir bize anlatır. Senin gibi bütün gece karakolu göz altında tutup fır dolanmaz. Şikâyetin neymiş, söyle bakayım bana... Dur hele, bir kere sen kim oluyorsun, kimsin? Hı?

NURİ — Ben? Hiç... Bir vatandaş...

BEKÇİ — Hıuu... demek vatandaş, he mi? Öyleyse senin şikâyetin polisten.

NURİ — Yoo.. Hayır... Polisten ne şikâyetim olacaktı..

BEKÇİ — Vatandaşsan polisten başka kimden şikâyetin olacak... Öyleyse sen vatandaş değilsin. Biz bilmez miyiz... Yok vatandaş değil de yüksek bir zevatsan, o zaman da telefonu açarsın komser beye, böyleyken böyle oldu dersin... (Nuri çıkıp gitmek üzereyken) Nereye? Dur helece...

NURİ — Şikâyet etmiyeceğim, vazgeçtim...

BEKÇİ — Bakalım biz vaz geçtik mi...

NURİ — Sabahleyin gelir, komser beye arzederim.

BEKÇİ — Dur bakalım, karakola gelindi mi bir kere, öyle kolay kolay çıkılmaz. Burası karakol, dingo'

nun ahırı değil... Helbet bir muamelen vardır burda...

NURİ — Hiç bir muamelem yok.

BEKÇİ — Vatandaşın muamelesi olmaz mı be?

Yürü! Gel bakalım benimle!..

NURİ — Vazgeçtim efendim, istemez, şikâyet etmiyeceğim.

BEKÇİ — Senin vazgeçtim demenle olur mu... Hukuk-u ânnime dâvası açılmışsa nasıl vazgeçermişsin... Yürü! Hiç bir vakit adaletin elinden kaçılmaz.

(Bekçi, Nuri'yi arkasından iterek komserin kapısına götürür)

Zagar gibi titremenden suçlu olduğun besbelli işte..

(Bekçiyle Nuri'nin bulunduğu sağ bölüm kararırken, soldaki komserin odası aydınlanır. Komser ayakta. Karşısında süklüm püklüm duran yirmi iki yaşında görünen bir genç sanığı sorguya çekmektedir. Bir polis memuru, masada, önünde daktilo makinesi. Bekçinin kapıyı vurduğu duyulur.)

KOMSER (Yüzünü sanıktan çevirmeden) — Gülr!

(Bekçi, önündeki Nuri'yi arkasından iterek içeri girer)

BEKÇİ (Komser dönmemiştir. Bekçi komserin sırtına doğru askerce selâm verdikten sonra) — Komserim şikâyeti olan bir vatandaşı tuttum, derdest edip getirdim. (Bekçiyle Nuri Bey kapı önünde dururlar.)

KOMSER (Bekçinin sözlerini duymamış gibi, çok baba-can ve yumuşak sesle önünde duran sanıkla konuşur) — Oğlum, evlâdım... Emniyet makamları demek ne demek? Adı üstünde, burası emniyet... Sen şimdi burda emniyet altındasın... Hiç kimse sana bir şey yapamaz, bizden başka... Kimse kılına dokunamaz, benden başka... Emniyyettesin. Şimdii,

bize her şeyi söyle oğlum, korkma, çekinme, açık açık anlat çocuğum...

SANIK — Başüstüne efendim...

KOMSER (Birden parlıyarak) — Suss! Küstah!.. Halâ konuşuyor karşımda... Ulan, biz her şeyi biliyoruz be... Ama usul yerini bulsun diye bir kere de senin ağzından dinlemek istiyoruz... (Yavaş yavaş yumuşayarak) Allah Allah... İnsanı deli ederler yahu... Oğlum, çekinme!.. Çekinecek hiç bir şey yok, Ben senin baban sayılırım, değil mi evlâdım? Onun için benden hiçbir şey saklama. Anlat oğlum, anlat... Hadi yavrum...

SANIK — Efendim, ben...

KOMSER (Birden parlar) — Bak bak bak bak bak... Bir de konuşuyor be! Ne cesaret, ne cüret... Sen kimin karşısındasın ulan! Burası karakol, aç gözünü! Yoksa, açarım gözünü! Haaa, sesimi çıkarmıyorum diye öyle mi... Biz adamı papağan gibi konuşturmasını da biliriz, bülbül gibi öttürmesini de, karnarya gibi şakıtmasını da... Yoksa ben iyilikle, güzellikle olsun istiyorum, anladın mı? (Gittikçe yumuşayarak) Bak evlâdım, sen kendin anlatmazsan eğer, biz meseleyi nasıl aydınlatalım? Öyle değil mi? Sen bize kolaylık göstereceksin ki, biz de tahkikatı selâmetle yürütüp sana yardım edelim. Hadi anlat çocuğum... (Sanık susar) Anlat ama hadi, susmakla olmaz ki... Hiç kimseden korkmadan, hiç kimseden çekinmeden ve hiç bir tesire kapılmadan... Hadi, hadi yavrum, anlat!

SANIK — Peki efendim, anlatacağım.

KOMSER (Yine birden parlar) — Şşşt... Tıtt! Fütt!..

Şuna bak, vay utanmaz rezil vaaay... Halâ sesi çıkıyor. (Komserin Samık'a her bağırışında Nuri, kendisine bağırılıyormuş gibi ürker, kapı arkasında büzülür) Hiç olmazsa sus bel.. Hem suçlu, hem güçlülü... Yapiyor ediyor da, sonra bir de utanmadan konuşuyor.. Ben senin yerinde olsam ağzımı açınıya utanırım.

SANIK — Siz soruyorsunuz, ben de...

KOMSAR — Şittt... Hütt!.. Sen bana baksana! Gözünü patlatırım senin... Ben senin bildiğin adamlara benzemem...

(Telefon çalar, polis telefonu açar)

POLİS (Telefonla) — Allo... Buyrun... Komserim, sizi istiyorlar.

KOMSER (Telefona giderken polise) — Hamdi Efendi, sen sorguya devam et!

POLİS (Aynen komserin yerini ve pozunu aldıktan sonra) — Nerde kalmıştınız komserim?

KOMSER (Hatırlamak için biraz düşündükten sonra) — «Ben senin bildiğin adamlara benzemem», orda kalmıştım.

POLİS (Komser telefonda «evet, evet » derken polis, komserin kaldığı yerden aynı ses tonunu taklit ederek tıpkı onun gibi konuşmaya başlar) — Ben senin bildiğin adamlara benzemem... Aç kulağını, iyi dinle! (Yumuşayarak) Sen bir vatandaşsın! Bizim vatandaşlarımız de vatandaşların işlerini görmek, vatandaş hizmet... Onun için karakoldan, komserden, polisten korkulmaz oğlum... Burası senin sığınacağın, en güveneceğin yer; karakol bu, ötesi var mı! Ürke-

cek, korkacak hiçbirşey yok... Onlar eskidenmiş, geçtiiii o devirler, çoktan geçti... Hadi bakalım, şimdi anlat çocuğum, hadi!.. (Susma) Hadi ya! Bak, işimizi gücümüzü bıraktık, seni dinliyoruz. Anlat yavrum, anlat oğlum (Ellerini ovuşturarak), anlat çocuğum, anlat aslanım, anlat tosunum, anlat evladım, anlat!.

SANIK (Korku içinde) — Anlatayım mı?

POLİS (Anlaşılmaz seslerle, imlaya gelmez ünlemlerle bağırırken, her bağırışında Nuri sırar. Komiser de telefonu kapatıp, Samık'ın karşısına geçer) Sısssttt!

KOMSER — Nerde kaldın Hamdi Efendi?

POLİS (Yerini Komsere verirken, az önceki bağırma sesini çıkararak) — «Sıssstt» da kaldım komserim... (Polis yerine oturur)

KOMSER (Samık'a) — Sısssttt!.. Hütt! Vay, biz sana yumuşak davrandık diye... İnsaniyetten de anlamazsınız ki... Müsamaha ettik diye hemen yüzbuldun. Vatandaş efendi gibi muamele edelim diyoruz, işte böyle oluyor. Gel de bunlara insan muamelesi yap bakalım. Şimdi atarım aşağıya!.. (Nuri korkusundan yavaş yavaş geri geri giderek açık kapıdan dışarı çıkacakken Komser ona yüzünü döndürmeden yalnız bir kolunu arkaya doğru uzatarak bağırır) Dur, dur!.. Nereye? Kıpırdama! Sana söylüyorum. Heeeey, nereye kaçıyorsun? Ben buraya bakarken orasını, oraya bakarken burasını gördüm. Polisin her yerde gözü ve kulağı vardır, kanunun pençesinden kaçılmaz. Dur bakalım, bunun ifadesini alalım, sıra sana geliyor... (Birden ses tonunu çok yumuşatarak Samık'a) Şimdi anlat yavrucuğum, nasıl oldu o iş? Hadi canım, konuş! Hadi anlat ama, bak sana ne

kadar yumuşak muamele ediyorum. Beni sert davranmaya mecbur etme!

SANIK — Ben...

KOMSER (Birden bağırır) — Tıttt!.. Adamı zorla çileden çıkarıyorlar. Anlaşıldı... Sen kendi kendine güzellikle konuşmayacaksın. — Peki öyleyse... (Bekçiye) Al bunu aşağıya götür, at nezarethaneyel! (Bekçi Sanık'ı kolundan tutup çıkarır)

KOMSER (Yüzünü Nuri'ye çevirmeden ve pozunu değiştirmeden) — Gel! Gel şöyle karşıma! Sıra sende... Gel de suratını göreyim, mübarek suratını. (Nuri şaşkın, titremekte) Gelsene be!

POLİS (Nuri'ye) — Sana söylüyor, duymuyor musun? Geçsene!

(Nuri, komserin karşısına geçer)

KOMSER (Karşısına geçen Nuri'nin yüzüne bile bakmadan bağırır) — Neee? Neee? Gene mi sen? Sen haa? (Nuri şaşkın, ürkek titremekte) Söyle! Cevap ver: Gene mi sen?

NURİ (Kekeleyerek) — E.. vet... be... ben... bendeniz...

KOMSER — Bir de cevap!.. Bu kaçınıcı? Hey, sana soruyorum, bu kaçınıcı? (Bekçi girer, durur) Ben sana, bir daha karşıma çıkma, demedim mi, ha demedim mi? Seni bir daha gözüm görmesin demedim mi? (Nuri şaşkınlık içinde eliyle «beni mi» gibilerden bir takım işaretler yapmaktadır) Söyle, demedim mi? Cevap ver: dedim mi, demedim mi?

NURİ (Şaşkınlıktan) — Dediniz...

KOMSER — Eeee? Dedimse?... Öyleyse, ne cesaretle gene karşıma çıktın? Ben seni bir daha görürsem, ke-

miklerini kırarım, ezerim, seni yerim bitiririm, demedim mi? Söyle, söyle, cevap ver bana: dedim mi, demedim mi?

NURİ (Ağlamaklı) — Dediniz...

KOMSER — Ne dedim?

NURİ — Ezerim, dediniz...

KOMSER — Başka işimiz gücümüz yok da hep seninle mi uğraşacağız be...

(Bu sırada polis memuru masadan kalkar, Nuri Bey'e dikkatle bakarak yaklaşır, etrafında dolanır, önden, yandan suratını inceler. Gider, dolaptan bir dosya çıkarır, dosyadaki sarı zarftan çıkardığı vesikalık resme bakar, bir resme bir Nuri Bey'e bakar durur) Şimdi ben seni ne yapayım, ha söyle ne yapayım? Seni ayaklarımın altına alıp da keçe gibi çiğnesem mi? Kafanı ezsem mi? Ha, söyle ne yapayım?

NURİ — Vicdanınıza kalmış beyefendi, nasıl bilerseniz öyle yapın...

KOMSER — Hött!.. Ben konuşurken sen sus! Söyle, bu kaçınıcı oluyor? Bir daha karakol kapısından adımını atarsan ayaklarını kırarım diye yemin billah etmedim mi ben? Ulan seni toz ederim demedim mi? (Nuri'nin ıslak elbisesini koklar, iğrenerek) Tuu... Leş gibi de rakı kokuyor; hem içmiş, hem de kusmuş üstüne başına... Tuu!..

NURİ — İçmedim beyfendi, vallahi içmedim. Islattılar da... Bendenizi ıslattılar... Üstüme bulaşık suyu döktüler.

KOMSER (Polise) — Hamdi Efendi, çabuk, makineye

kâğıt geçir, al bunu ifadesini! (Polis memuru, komserin kulağına bir şeyler söyler, elindeki resmi ve dosyayı ona gösterir. Komser ilgilenir. İkisi birden bir resme bir Nuri Bey'e bakarlar) Hımmm... Dön şöyle! (Nuri döner) Şu yana dön! (Döner) Öbür yanını! Tamam... O... Ta kendisi...

POLİS — Evet...

KOMSER — İyi farkına vardın.

POLİS — Bizden kaçır mı komserim...

KOMSER (Nuri'ye) — Şöyle gel, şöyle... Şu tarafa... Ordan kaçarsın, köşeye gir iyice... (Bekçiye) Bekir oğlum...

BEKÇİ — Buyur komserim.

KOMSER — Görevlilere...

BEKÇİ — Başüstüne komserim.

KOMSER — Söyle...

BEKÇİ — Başüstüne komserim.

KOMSER — Tetikte dursunlar.

BEKÇİ — Başüstüne komserim.

KOMSER — Karakola...

BEKÇİ — Başüstüne komserim.

KOMSER — Girmek çıkmak yasak!

BEKÇİ — Başüstüne komserim.

KOMSER — Kuş uçurtmayacaklar...

BEKÇİ — Başüstüne komserim.

KOMSER — Anladın mı?

BEKÇİ — Başüstüne komserim... (Bekçi çıkar)

KOMSER (Koltuğına rahat kurulur. Düdüğüünü çıkarır, zincirinden sallır. Arada bir düdüğüünü kesik kesik, hafif hafif, keyifli keyifli öttürür) Hamdi Efendi, herkesin bir türlü huyu var işte... Benimkisi de düdük öttürmek...

POLİS — Meslek aşkı...

KOMSER — Çocukken çok polis romanı okurdum. Bir polis hafiyesi vardı, bir cinayeti meydana çıkardı mıydı, yakaladığı canının karşısına geçer, durmadan geçirirdi, adam keyfinden geçiriyor, onun huyu da bu... Huy işte... Başka bir polis hafiyesi de kaatili yakaladı mıydı, karşısına geçer çıklet çiğnerdi. Herkesin ayrı ayrı huyu var. Benimkisi de işte böyle... Ne zaman büyük bir cinayeti meydana çıkarsam, azılı bir haydutu, bir kanlı kaatili yakalasam, geçerim karşısına, keyfimden, işte böyle tatlı tatlı düdük öttürürüm.; benim keyfim de bu...

POLİS — Herkesin başka bir zevki var...

KOMSER (Kesik kesik, hafif sesle düdük öttürür. Deminki sözleri dehşetle dinlemiş olan Nuri bir şey söylemek ister gibi kıpırdar) Yakarım... (Bağırır) Kıpırdama, vallahi yakarım... Biliyorsun, senin için vur emri de çıktı; hiç dinlemem, gözünün elifinden vururum. Yoksa bana memleketin bir kurşununu zıyan ettirirsin. Dur şöyle! Kıpırdamadan dur, hiç keyfimi kaçıрма! (Düdük öttürür)

POLİS — Komserim, şimdi bize mükâfat verirler, değil mi?

KOMSER — Tabii... Hem mükâfat, hem de terfi... (Bir-

den) Kıpırdama! Göbeğinden çivilerim, kıpırdama!
(Polise) Hamdi Efendi...

POLİS — Buyur beyim...

KOMSER — Bu herif kaçır Hamdi Efendi...

POLİS — Kaçar beyim.

KOMSER — Vallahi kaçır.

POLİS — Kaçar... Kaçar beyim.

KOMSER (Elini telefona atar) — Sen ona dikkat et
Hamdi Efendi... (Telefon numarasını çevirir) Ben
telefonda konuşurken gözün üstünde olsun...

POLİS — Başüstüne komserim...

KOMSER (Telefonda) — Allo... Allo... Emniyet Müdür-
lüğü, allo... Santral... evet... Ben komser Nejat...
Müdür beyfendiyle görüşeceğim... Acele... (Telefo-
nun alıcı ağzını eliyle kapatarak) Aman Hamdi Efen-
di, gözünü ayırma... Kıpırdarsa ateş et!..

POLİS — Merak etme beyim...

KOMSER (Telefonda) — «Arzu hürmet ederim beyfen-
di... Bendeniz komser Nejat... Müjdemiz var bey-
fendimiz. Evet... Nihayet yakaladık efendim... Evet
evet, o... Kurtulur mu bizden beyfendi... Tevecüh
buyuruyorsunuz beyfendi... Burda, şimdi burda,
karşımda duruyor. Sanki o kadar soygunu, cinayeti
yapan kendisi değil, süt dökmüş kedi gibi karşımda
duruyor... Üstünü mü? Üstünü tabii aradık... Hiç
aramaz olur muyuz efendim...» (Telefonun alıcı ağ-
zını kapayarak) Hamdi Efendi, çabuk üstünü ara-
şunun! Aman iyi ara, ne varsa al!.. (Telefonda) «Em-
redersiniz... Başüstüne... Başüstüne beyfendi... Al-

lah ömürler versin efendim... Emredersiniz, emre-
dersiniz... Sağolunuz...»

POLİS (Elinde tabancayla, Nuri Bey'in önüne gelir) —
Ellerini kaldır! Kaldır, kaldır, iyice kaldır... (Korku
içinde titreyen Nuri, güçlükle ellerini kaldırır, Po-
lis bir elinde tabanca, öbür eliyle Nuri Bey'in ceple-
rini arar, bulduklarını «defter, mendil, tesbih v.s.»
masanın üstüne kor)

KOMSER (Telefonda) — Resminin tıpkısı beyfendi...
Aynen teksir edilen fotoğraflarına benziyor. O efen-
dim, o... İsmi mi? İsmi... (Telefon alıcı ağzını eli-
le kapatarak) Adın ne senin?

NURİ — Nuri...

KOMSER — Soyadın?

NURİ — Sayaner...

KOMSER (Telefonda) — Tamam beyfendicğim, adı da
soy adı da tutuyor: Nuri Sayaner... İmkânı mı var
efendim, kaçırmayız, kaçamaz... Evet beyfendi,
evet... Arzı hürmet ederim efendim... (Telefonu ka-
par, ayağa kalkar, birkaç kere bir resmi bir Nuri'ye
bakar. Komser üstüne geldikçe Nuri Bey korku
içinde geri geri çekilerek duvara yapışır. Resmi ma-
saya koyan komser, keyifle ellerini ovuşturup düdük
öttürür.) Eeeh, senelerdenberi polisin, jandarmanın
bütün enterpolün arkasından koşup, arayıp tarayıp
da bir türlü ele geçiremediği Toros Canavarı'nı ya-
kalamak, demek ki bana kismetmiş... (Nuri'yi kü-
çümseyerek) Vay Toros Canavarı vaaaay... Dağların
taçsız kralı ve de şehirlerin sayılı fırtınası, meşhur
yol bağcısı, kadın avcısı, cana kıyıcı, sayguncu, To-
ros Canavarı sensin ha?... (Nuri eliyle «ben mi» işa-

retleri yapmak, konuşmak ister, dudakları kıpırda, ama birtürlü konuşamaz, sesi çıkmaz, mırıltılar duyulur) Senelerce memleketi titreten Toros Canavarı... (Polise döner, birden korkuyla) Hamdi Efendi, bu herif kaçır, kaçır vallahi... (Nuri külçe gibi yığılır kahr)

POLİS — Sakın numara yapmasın komserim, numara-dan bayılır da... Sonra kaçıverir...

KOMSER (Tabancasını çıkarıp yerde yatan Nuri'ye doğrultarak) — İsterse numara yapsın... Hamdi Efendi, makineye kâğıt geçir... (Polis daktilo makinesine kâğıt geçirir) Yaz Hamdi Efendi... Yaz kardeşim, yaz... (Bir elinde tabanca, öbür elinde düdüğü. Arada bir düdüğü öttüre polise yazdırır) Em-niyet Müdürlüğü Yüksek makamına... (Yavaş yavaş sahne kararmaktadır) Özeti: Karakolu basmak maksadı ile gelen Toros Canavarı namı ile maruf Nuri Sayaner isimli sabıkalı ve azılı şakinin derdesti hakkındadır... (düdüğü sesleri) İsim ve hüviyeti aşağıda yazılmış bulunan... (Sahne kararmıştır. Harifleyen düdüğü sesleri).

Perde

PERDE ARASI

(Salonun arkasında gazete satıcısı çocukların bağırması duyulur: Çocuklar bağırarak salondan geçer, sahneye çıkarlar. Sahnede (perde önünde) gazete satmak için bağırırlarken, gazeteciler sağdan soldan sahneye tek tek girer, selâmlaşır, el sıkışır, konuşurlar.)

Bir ev aradıkları hallerinden, el işaretlerinden bellidir. Ellerinde adres yazılı kâğıda bakarlar.

GAZETE SATICILARI (Bağırışlarını tekrarlarlar):

- Yazıyor havadiliis... Toros Canavarının yakalandığını yazıyor...
- Azılı canavar yakalandı...
- Gazetee!.....
- Toros Canavarını yazıyor... Gazete!... Kan içen canavarın nasıl yakalandığını yazıyor... İkinci baskı yazıyor...
- Trenleri soyan namılı haydut yakalandı... Son haber yazıyor... Gazetee.....
- (Gazeteciler, satıcılardan gazete alırlar; sonra satıcılar bağırarak sahnenin sağ ve solundan çıkarlar. Gazeteciler konuşur.)
- Geç kaldık...
- Bizden önce giden olmuş mudur?
- Zannetmem...
- Bu sokak olacak...
- Evet.....
- Galiba şu ev... (Kâğıda bakar) Numarası 71
- (Gazeteciler hep o yana giderler)

PERDE AÇILIR

NOT: Bu perde arası bölümü, dekor değiştirilmesi için zaman elde etmek amacıyla eklenmiştir. Gerçekte gereksizdir. Karakoldan eve geçişin çabuk hazırlanabildiği sahneler için bu bölüm yok sayılmalıdır.

İKİNCİ PERDE

Tablo: IV

(Birinci perdedeki yer ve dekor. Yeni sabah olmuştur. Bu tablonun sonuna doğru saat dokuz - on suları. Mihriban, sedirin üstünde, başı köşe yastığına dayalı uyuya kalmış. Koltukta sızıp kalmış olan Gülay kıpırdanır, uyanır, annesine bakar, ayaklarının ucuna basarak çıkar, yine girer.)

GÜLAY (Annesini yavaşça dürterek) — Anne, anne!...

MİHRİBAN (Sıçrar) — Baban mı geldi? Ne var?

GÜLAY — Saat yedi buçuk...

MİHRİBAN — Şuracıkta bekleyip dururken içim geçmiş... Nerelerde kaldı bu adam, hay Allah... Ne yapsak bilmem ki... Sen daah uyumadın mı?

GÜLAY — Uyku tutmadı ki... Koltukta otururken sabah karşı birazcık uyukladım.

MİHRİBAN — Metin halâ kalkmadı mı? Bari o gidip baksın, arasın bir yerlerde.

GÜLAY — Şimdi gidip baktım, yatakta, fosur fosur uyuyor. Uyandırmak istedim, homurdandı.

MİHRİBAN — Kaç gecedir uykusuzdu çocuk. Hazır gürültü patırtı dinmişken uyusun da biraz akli başına gelsin. Birkaç gün sonra imtihana girecek... (Kısa sessizlik) Baban nerede kaldı dersin Gülay, ne oldu acaba?

GÜLAY — Metin'i uyandırsak da, karakola gidip sorarsa...

MİHRİBAN — Uykusunu alsın... Onun da imtihanı ne kötü zamana geldi.

GÜLAY — Öyleyse biz gidelim de karakola soralım. Geceyi karakolda geçirmedi ya babam...

METİN (Esneyerek girer) — Neye uyandırdın beni? İnsaf be!... Tam dalmıştım, uyandırdın. Nasıl oldu da sustu bizim hayırlı komşular?

MİHRİBAN — Oğlum, baban halâ gelmedi.

METİN (Esneyerek) ... Nerdeyse gelir...

GÜLAY — Şaşırdın mı sen... Karakola gittikten sonra dönmedi.

METİN — Gelmez tabii, ne diye gelsin...

MİHRİBAN — Ne demek ne diye gelsin, o ne biçim laf.. Karakola gidip dönmiyecek miydi?

METİN — Babam karakola gitmemiştir ki... Dünyada gitmez. Daha karakol lafını duyunca eli ayağı titriyor, gider mi hiç...

MİHRİBAN — Diyelim gitmedi, eve dönmez miydi?

METİN — Yaaa... Eve dönsün de sabaha kadar adamın başının etini yiyin...

GÜLAY — Bu da iyi... Babamı karakola git diye zorlayan sen değil miydin?

METİN — Siz... Annemle sen.

GÜLAY — En başta da sen. «Bu gürültüde çalışamıyorum, kafama ders girmiyor» diye diye zorladın adamı...

METİN — Şuna bak... Çeğizinin üstüne su döküldü diye babamı karakola gitmeye zorlayan asıl sen değil misin? Annem bir yandan sen bir yandan, adamcağızı çileden çıkardınız. Vırvırdan dırdırdan bıktı. Ne karakola gitmiştir o, ne de eve döner...

MİHRİBAN — Eeee? Ne olur peki?

METİN — Ooooooh, şimdi rahat bir uyku çekiyordur. Daha uyanmamıştır, uyansa bile yatak keyfi yapı-

yordur. Bu tımarhane gürültüsünden de kurtuldu, sizin dırdırınızdan da...

MİHRİBAN — Sen neler söylüyorsun Metin!

GÜLAY — Yani babam nerde şimdi?

METİN — Nerde olacak, aklı varsa, bir oteldedir. Karakola git diye diye adacağızı gece yarısı evden koğdunuz.

GÜLAY — Aaa... Delinin zoruna bak...

MİHRİBAN — Bırakın kavgayı şimdi de, ne yapacağımızı düşünelim. Dünyada otelde kalmaz bir kere. Yabancı yeri yadırgar. Bütün evlilik hayatımızda, bir işi için bir haftalığına Ankara'ya gitmişti de hasta döndü, günlerce yattı. Üstelik yollarda nüfus kâğıdını kaybetmiş mi, çaldırılmış mı ne... Nüfus kâğıtsız dönüp gelmişti. Bir de annesinin hastalığında evden bir ay ayrıldı. Haa bir de üç - dört günlüğüne bir iş için gitmişti. İşte hepsi bu... Bilmez miyim, dünyada otel köşelerinde geceliyemez.

METİN — Görürsünüz, biraz sonra gelir.

MİHRİBAN — Gelse... ah gelse...

METİN — Gelse de tekrar gönderseniz karakola...

MİHRİBAN — Vazgeçtim her şeyden, tek gelsin...

GÜLAY — Metin gidip karakola sorsun bir kere.

MİHRİBAN — Hadi oğlum, çabuk hazırlan da git...

METİN — Ne diye karakola gidecekmişim yahu... Babam kurtuldu elinizden, bu sefer benim yakama mı yapıştınız... Demek polise «Babam kayboldu efendim» diyeyim? (Alaylı) «Dün geceyarısı evimizi terkeden babam, bir daha mesut aile yuvasına dönmedi» mi diyeyim? «Altmış beş yaşında bir çocuk kayboldu, belki de çingeneler kaçırmıştır.» İyi vallahi, bir de gazetelerin diline düşelim.

MİHRİBAN (Üzgün) — Ne olacak peki, ne yapacağız?

GÜLAY — Ben gider sorarım karakola...

(Üst üste kapı zili çalar)

METİN — İşte, geldi bile...

GÜLAY (Sevinçle bağırır) — Babam... (Kapıyı açmak için seğirtir)

MİHRİBAN — Dur Gülay... Babanın kapı çalışı değil bu... O böyle çalmaz.

(Zil sürekli çalınır)

GÜLAY (Ayakta donuk) — Kim öyleyse? Sabah sabah kimse gelmez ki bize...

METİN — İster misiniz, babam karakola şikâyet etmiş olsun da, aşağıdaki sabıkalı kızıp gelsin... Babam da yok, işte o zaman gör rezaleti...

GÜLAY — Ya ev sahibiyse!

MİHRİBAN — Bu kapı çalınışı... Aç kapıyı Metin.

METİN (Gülay'a) — Sen aç!

(Gülay çıkar. Az sonra dışarda patırtılı yüksek sesle konuşmalar. Gazeteciler dolar içeri. Gülay da girer. Gazetecilerin baskın gibi girişine aile şaşırmıştır. Gazeteciler, evdekilerin hemen resimlerini çekmeye başlarlar. Mihriban'la Gülay, üstlerine tabanca nam-lusu gibi çevrilmiş objektiflerden, çakan flaşlardan ürkmüşlerdir. Yüzlerini kapatırlar.)

MİHRİBAN — Durun ayol... Ne oluyorsunuz böyle? Evvelâ... Siz kimsiniz?...

GÜLAY — Bunlar da bir başka türüttü, Ziya Çalakçı'nın adamları olacaklar herhalde... Zahir, şimdi de bunları başımıza belâ sardı.

MİHRİBAN — Burası dağ başı mı... Güpegündüz ev basar gibi... Durun bakayım.

(Sokakta gazete satıcılarının sesleri, zaman zaman uzaklaşıp yaklaşarak duyulur: «Havvadiss Yazıyor, gazette! Toros canavarının nasıl yakalandığı-

ni yazıyor»; «Gaztee Haydut nasıl yakalandı, asrın haydudu Toros Canavarı yakalandı»; «Toros Canavarını yazıyor, gaztee »

1. GAZETECİ (Duvarda asılı Nuri Bey'in resmini göstererek) — İşte resmi çocuklar, resmi... (Sandal yeye çıkıp resmi indirmeye çalışırken Metin önler)

METİN — Beyler, ne oluyoruz... Rica ederim...

1. GAZETECİ (Yılışık) — Bu resmi satar mısınız?

METİN — Bırak resmi be...

2. GAZETECİ — Bir kopyasını alıp geri vereyim...

1. GAZETECİ — Ne istersiniz bu resme?

3. GAZETECİ — Kaça satıyorsunuz? Kopyasını alıp iade etmek şartıyla...

2. GAZETECİ (Mihriban'a) — Affedersiniz Hanımefendi, iki dakika aile albümünüzü görebilir miyim?

MİHRİBAN — Aaa... Ne olacakmış?..

GÜLAY — Siz kimsiniz, ne istiyorsunuz bizden? (Gazeteciler koltuk ve sandalyeye çıkıp duvardaki fotoğrafın resimlerini çekerler)

1. GAZETECİ (Mihriban'a) — Şu fotoğrafın altında bir poz verir misiniz.

(Mihriban'ı zorlarcasına Nuri'nin fotoğrafının altına getirir, çabucak resimlerini çekerler) Mersi...

(Gülay'la Metin'e) Siz de buyrun, tam hatıralık aile resmi olsun... Hep beraber...

METİN (2. gazeteciye) — Beyim, kimsiniz, evimize...

2. GAZETECİ (Sözünü keserek) — Biz gazeteciyiz. Affedersiniz, birdenbire işe daldık da, kendimizi tanıamadık.

MİHRİBAN — Gazeteci mi?

2. GAZETECİ — Evet...

GÜLAY — Demek, gazeteci de işte böyle oluyormuş...

METİN — Peki, ne istiyorsunuz bizden?

MİHRİBAN — Haa anladım... Siz yanlış kata çıktınız. Herhalde aşağıdaki kata inecektiniz... Duman Osman mı nedir, o adam aşağı katta oturuyor; polis baskın filan yaptıysa...

GÜLAY — Burası Nuri Sayaner'ın evi...

1. GAZETECİ — Tamam... Nuri Sayaner... (Mihribana) Çok mu içerdi?

MİHRİBAN — Kim?

1. GAZETECİ — Kocanız.

MİHRİBAN — Allah Allah... İçer içmez, size ne?

GÜLAY — Babam damlasını ağzına koymaz içkinin...

MİHRİBAN (telâşlı) — Yoksa bir şey mi var, bir şey mi oldu?

2. GAZETECİ — Haberiniz yok mu?

METİN — Neden?

3. GAZETECİ — Duymamışlar demek ki... Ama nasıl olur?

MİHRİBAN — Söyleyin rica ederim, ne var?

GÜLAY — Bir felâket mi, nedir?

1. GAZETECİ — Yooo, bir şey yok... (Metin'e) Siz oğlusunuz galiba... Adınız?

METİN — Metin...

1. GAZETECİ (Not ederek) — Siz de kızı değil mi? Adınız?

GÜLAY — Size ne adımdan?

METİN — Beyler, lütfen ne istediğinizi söyler misiniz?

1. GAZETECİ (Mihriban'a) — Kumara düşkün müydü?

2. GAZETECİ (Mihriban'a) — Kadın işlerinde biraz... Yani...

3. GAZETECİ — Kaç senelik evliydimiz?

MİHRİBAN — Ne olursunuz söyleyin, meraklan çıldıracam, başına bir felâket mi geldi?

2. GAZETECİ — Duymuyor musunuz, sabahtan beri so-

kakta «Toros Canavarı yakalandı» diye barbar ba-
ğırılıyor...

METİN — Bize ne bundan?...

GÜLAY — Yakalandıysa yakalandı...

1. GAZETECİ — Size mi ne? Toros Canavarı'nın yaka-
lanması sizi ilgilendirmiyor mu?

METİN — Yoo... Neye ilgilendirsin?

3. GAZETECİ (Mihriban'a) — Kocanız şu anda Emni-
yet Müdürlüğünde, nezaret altında. Dün gece yaka-
landı.

MİHRİBAN — Kocam mı? Ne münasebet? Asıl biz şı-
kâyetçiyiz. Dünya tersine mi döndü yoksa? Bu ev
sahibi ne alçak herifmiş... Her yerde de eli var. Kos-
koca polis bir serseriyle başa çıkamıyor mu? (Ga-
zeteciler gülüşür) Suçluyu bırakıp dâvacıyı mı tu-
tuyorlar?

1. GAZETECİ — Sahi bilmiyor musunuz?

2. GAZETECİ — İşler bildiğiniz gibi değil...

GÜLAY — Bilmece gibi konuşuyorsunuz.

3. GAZETECİ — Yanınızda gazete yok mu çocuklar, ve-
rin de kendileri okusun.

(İkinci gazeteci, cebinden çıkardığı gazeteyi, Me-
tin'e verir.)

1. GAZETECİ — Artık biz gidelim... Allahısmarladık...

2. GAZETECİ — Hoşça kalın...

(Gazetecilerle Gülay çıkar, Gülay hemen döner. Me-
tin gazeteyi okurken hayretle gözleri büyür.)

MİHRİBAN (Gazetecilere) — Güle güle...

METİN (Gazeteyi okuyarak) — Aman yarabbi...

MİHRİBAN — Ne var Metin? Ne olmuş? (Metin şaşkın
susar) Söylesene ne var?

(Gazeteyi alıp bakmak isteyen Gülay'a gazeteyi ver-
mez. Zil çalar, Gülay kapıyı açmak için çıkar)

MİHRİBAN — Gene kim geldi?..

METİN (Kendi kendine söylenir) — Olur şey değil...

Hayır... Bunda bir yanlışlık var... (Gazeteye bakar)

Olmaz... Mümkün değil... Fakat...

(Gülay bitik girer)

MİHRİBAN (Metin'e) — Ver şu gazeteyi bana...

GÜLAY — Anne!

MİHRİBAN — Ne var?

GÜLAY — Polisler geldi.

MİHRİBAN — Polis... Polisler mi? Ne istiyorlar?

GÜLAY — Arama yapacaklarmış. Evi arıyacaklarmış...

(Metin koltuğa çöker, elinden gazete düşer)

MİHRİBAN (Düşen gazeteyi alır, okur) — «Toros Cana-
varı namı ile maruf soyguncu Nuri Sayaner'i dün
gece polis yakaladı. Uzun zamandanberi aranmakta
olan Nuri Sayaner nihayet...» Aaaa, resmi de var,
resmi...

(Mihriban bayılır)

GÜLAY — Polisler kapıda. Hepimizi müdüriyete götür-
ceklermiş...

METİN — Aç kapıyı da gelsinler...

Gülay annesinin üstüne kapanır. Tavandaki delikten
biraz su dökülür)

P E R D E

ÜÇÜNCÜ PERDE

TABLO V

(Aynı yer, aynı dekor. Akşam üzeri. Mihriban'la Gülay)

GÜLAY (Elinde ayna, kaşını almaktadır) — Anne, bana da bir rol verirler mi acaba?

MİHRİBAN — Ne rolüymüş o?

GÜLAY — Babamın hayatını filme alacaklar ya...

MİHRİBAN — Akılları varsa o rolleri bize verirler...

(Metin, elinde gazete, hızla girer içeri. Mihriban'la Gülay merakla sokaktan gelen Metin'e koşarlar)

MİHRİBAN (Merakla) — Filmcilerle konuştun mu?

GÜLAY (Heyecanla) — Ne dediler?

MİHRİBAN — İyi pazarlık etseydin...

METİN (Aralarından sıyrılıp, elindeki gazeteye vurarak) — Sizin birşeyden haberiniz yok. Rezalet, rezalet!...

GÜLAY — Ne var?

MİHRİBAN — Ne olmuş? Toros Canavarı'nın yeni bir marifeti daha mı?

METİN — Evet... Bu, son marifeti, hepsinden baskın: Galiba tahliye edilecekmiş.

MİHRİBAN — Aaaa!... Daha neler... O kadar soygunculuğu, yolbağcılığı, hepsi yanına kâr mı kalacak? İyi vallahi...

METİN (Gazeteyi göstererek) — Adli Tıp raporuyla Akıl Hastanesinin raporu birbirini tutuyormuş, iki şahsiyetli ruh hastası olduğu anlaşılmış. Yâni bilmeden suç işliyor, sonra yaptıklarının hiç birini hatırlamıyor.

MİHRİBAN — Eeee, ne olacak şimdi?

METİN — Cezası üçte bire indirilecekmiş. Son suçunu da, af kanunundan önce işlediğinden affa uğruyor.

GÜLAY — Yâni?

METİN — Yâni durum, bugün öğleden sonraki muhakemede belli olacakmış...

MİHRİBAN — O kadar suç işlemiş adamı serbest bırakırlar mı?

METİN — Suçların çoğunu da gazeteler uydurmuş... Tahliye edileceğini de zannetmem, gazete haberi bu, inanılmaz ki...

MİHRİBAN — Ya bırakırlarsa...

GÜLAY — Ziyaretine de gidemedik...

MİHRİBAN — O nasıl söz Gülay... İlk günlerde pek alâ da gidiyorduk. Sonra kendisi «üzülüyorum, gelmeyin» deyince biz de üzmemek için gitmedik.

GÜLAY — Bugünkü muhakemesine de gidemez miydik?

MİHRİBAN — Kendisi istemiyor kızım...

METİN — Hem hapisanede bize ihtiyacı yokmuş ki... Hapisanenin en azalı gediklileri bile Toros Canavarı diye çekiniyor, babama hürmet ediyorlarmış. On bir aydır paşalar gibi yaşıyor...

MİHRİBAN — Tabii... Neredeyse senesi olacak.

GÜLAY (Üzgün) — Zavallı babacığım...

MİHRİBAN (Alayla) — Zavallı babacığı... (İğrenerek) Baba demiyor musunuz, tüylerim diken diken oluyor. (Susma)

GÜLAY — Zavallı adam...

MİHRİBAN — Asıl zavallı ben. Bugüne kadar size açmak istemedim. Onda bu hastalık bildim bileli var,

daha sekiz aylık gelindim, sokak süprüntüsü bir kadınla bana ihanet etti. Sonra da haberim yok dedi. Demek krizi tutmuş o zaman, ne yaptığını bilmiyormuş.

GÜLAY — Ya evdeyken kriz gelip de öteki adam oluverseydi!

MİHRİBAN — Aman yarabbi!.. Yıllarca birarada, bir yatakta... Aklıma geldikçe şimdi bile korkuyorum.

METİN — Ben de eskidenberi şüpheleniyordum. Hani imtihanlara çalıştığım günlerde, kitaptan çift şahsiyetli ruh hastalarını okuyordum da nasıl sinirlenmişti, kitabı elinden fırlatmıştı...

MİHRİBAN — Demek karakol korkusu da bundanmış.

METİN — Bir keresinde de nasıl kanapeye fırlatmıştı da hani, «İşte böyle temizliyeceksin namussuzları» diye etrafa ateş etmişti.

MİHRİBAN — O zaman az kalsın canavarlaşıyormuş demek...

GÜLAY — Eveet... Şimdi anlıyorum, bir gün aşağıdaki Duman Osman'a anlatırken duymuştum, üç şişe rakıyı su gibi içirim diyordu, kriz geliyormuş demek o zaman.

METİN (Kolsaatine bakarak) — Eyvah, ben geç kaldım, gazetecilerle randevum vardı.

MİHRİBAN (Kapıya doğru fırlayan Metin'e) — Dur ayol, film işi ne oldu, onu anlatmadın. (Metin kapıda durur) kirayı bir gün geciktirdik mi, bu evsahibi bizi kapı dışarı eder vallahi. Artık satıp savacak da bir şey kalmadı evde. Hani Amerikalılar babanın hayatını film yapacaklardı?..

METİN — Söylemiştim ya, bir Amerikan filmcisi var, GÜLAY — Amerikan olsun...

METİN — Amerikalılar ikibin dolar teklif ettiler. Ben de dörtbin dolar istedim, bizim parayla kırkbin lira eder.

MİHRİBAN — İyi işte, bir küçük kat alır, başımızı sokarız da kira derdinden kurtuluruz. Aman ucuza verme...

METİN (Kasılarak yürürken) — Toros Canavarı'nın oğlu rolünü de bana verin, dedim.

GÜLAY — Peki, ben?

METİN — Hadi be... Sen bir de film artisti oldun mu, tamam... İşte o zaman hiç koca bulamazsın...

MİHRİBAN — Kim demiş sana onu, bir kere artist oldu mu, kocaya ihtiyacı kalmaz ki... Hepimiz de pek alâ oynarız. Bize rol vermezlerse satmıyoruz babanın hayatını...

METİN — Daha neler!..

MİHRİBAN — Başka neyle geçineceğiz? Baban hapise girdiğinden beri, on bir aydır emekli maaşı da kesildi.

GÜLAY — Hani gazeteler de babamın hayatını tefrika edeceklerdi, ne oldu?

METİN — Gazeteler çok az veriyor. Üç gazete var babamın hayatını tefrika etmek isteyen, en çok vereni onbin lira...

MİHRİBAN — Aaaa, dünyada olmaz. Ayol bu uydurma kaydırma bir roman değil, iki ruhlu bir adamın hakiki hayatı. Adam neler neler yapmış, ben bile bunca yıllık karısıyken, gazetelerde okudukça şaşıp şaşıp kalıyorum.

GÜLAY — Herkes merak ediyor, gazetenin satışı artar o yüzden...

MİHRİBAN — Aman iyice pazarlık et oğlum, elâlem

açıkgöz, seni kandırırverirler. Yazıktır adamın ha-yatı ucuza gitmesin.

(Kapı zili çalar, Gülay kapıyı açmak için çıkar)

METİN — Fakülteye gidemez oldum. Hocalarımın, arkadaşlarımın yüzüne bakamıyorum.

MİHRİBAN — Ya Gülay... Zavallı sokağa çıkamıyor. Herkes «İşte Toros Canavarının kızı!» diye birbirine gösteriyormuş. Gazeteler sanki bizim resimlerimizi basmasalar olmaz mıydı, pek mi lâzımdı...

GÜLAY (Girer) — Anne... Ev sahibi...

MİHRİBAN — Nee?

GÜLAY — Ziya Çalakçı... Pencereden baktım...

METİN — Benim randevum var, gidiyorum... (Kapı zili çalar)

MİHRİBAN — Sen delirdin mi... Ben kadın başıma ne söylerim o herife?

METİN — Öyleyse kapıyı açmayın. (Kapı zili çalar)

GÜLAY — Evde olduğumuzu biliyor.

MİHRİBAN — Açmazsak kapıyı kırar vallahi... Aç Gülay kapıyı!
(Gülay çıkar)

METİN — Kimbilir gene neler dırlanacak...

MİHRİBAN — O daha ağzını açmadan evinden çıkacağımızı söyleriz, kat alıp çıkacağız, deriz.

METİN — Amma da sevinir.

ZİYA (Sesi dışardan duyulur) — Müjde Hanımefendi müjde... Müjdeler olsun. (Önde Ziya, arkasından Gülay girerler. Ziya'nın yüzünde yapma bir sevimlilik) Gözünüz aydın... (Öbürleri şaşırır)

METİN — Pek sevinçlisiniz Ziya Bey...

ZİYA — Böyle bir günde sevinilmez mi hiç...

MİHRİBAN — Bizi tahliye ettirmek için yeni bir usul mü keşfettiniz yoksa?

METİN — Yazık, sevinciniz kursağınızda kalacak... yakında çıkıyoruz, eviniz sizin olsun...

ZİYA — Estağfurullah... O nasıl söz bre oğlum... Vallahi kalbimi kırdınız şimdi... Müjde dedik yahu, gözünüz aydın dedik...

MİHRİBAN — Asıl müjde size.

ZİYA — Size de, bana da, hepimize de, cemi cümleye müjde... Millete müjde.

MİHRİBAN — Hiç-endişe etmeyin, yakında evinizi boşaltıyoruz, siz bizden kurtulacaksınız, biz de sizden.

ZİYA (Bozulmuş) — Aman!... Ne çıkması, ne tahliyesi canım... Olmaz. Olamaz, katiyyen... Başımla beraberiniz. Allah Allah... Sizden bir kira isteyen mi var ki... İnsaniyetlik öldü mü yahu? Siz beni iyice ne vicdansız bir herif mi bellediniz? Felâkete ve de haksızlığa uğramış ve de başına görünmez bir kaza gelmiş ve de reisi başında bulunmayan bir aileyi evden çıkarmak ve de onlardan kira istemek nasıl bir alçaklık!.. (Gülay, Metin, Mıhrıban şaşkınlıkla birbirlerine bakarlar)

MİHRİBAN — Siz neler söylüyorsunuz?

ZİYA — Yoksa bilmeden bir kusur mu işledik? Kusurumuz olduysa bağışlayın. Hanımefendi, Nuri Bey ağabeyimizle bunca zamanlık merhabamız var. Atalarımız ne buyurmuşlar: «Bir acı kahvenin kırk yıl hatırı vardır» demişler. Ben hiç mi sizin bir acı kahvenizi içmedim? Ahbap dediğin kara günde belli olur, değil mi ya...

METİN — Siz bizim ağzımızı mı arıyorsunuz?

MİHRİBAN — Lâf mı alacaksınız? Merak etmeyin, çıkıyoruz evinizden...

ZIYA — Rica ederim, rica ederim... Kalbimi büsbütün kırıyorsunuz. Nuri Bey Ağabeyimizin tahliye olduğu bir günde böyle konuşmayın rica ederim.

MIHRİBAN (Telâşlı) — Neee!

METİN — Tahliye mi?

GÜLAY — Ne zaman?

ZIYA — Aaa... demek bilmiyordunuz, benden duyuyorsunuz. (Yılışık) Müjdemî isterim. Müjdemî verin, müjdemî... Adalet yerini buldu çok şükür, Nuri Bey ağabeyim tahliye oldu. Hamdolsun, Allah bu günü de gösterdi. (Hepsinde şaşkınlık, durgunluk) Bak biyol, sevinçten şaşırıp kaldınız. Ben de öyle olurum, sevinince, dilim tutulur, kalırım.

MIHRİBAN (Soğuk) — Ne zaman tahliye olmuş?

ZIYA — Bu akşam... Belki çıkmıştır bile... Neredeyse gelir. Akşam gazetelerini okumadınız mı, hepsi yazıyor; birinci sayfaları silme Nuri Bey ağabeyim. (Elindeki kıvrılmış gazeteyi verir) İştel..

METİN (Aldığı gazeteyi okur) — «Aldığı raporla üçte bire indirilen cezası af kanununun şumûlüne girdiğinden Nuri Sayaner tahliye olunacak» (Sessizlik)

METİN — Bugün tahliye olunacak... Şimdiye kadar olmuştur bile...

MIHRİBAN — Yaaa!...

METİN — Bir arada...

GÜLAY — Ne yapacağız, bilmem ki!...

(Kapı zili çalar)

MIHRİBAN — İşte, bu onun kapı çalışı...

(Mihriban, Gülay, Metin durgun bakışlırlar)

ZIYA (Çok sevinçli) — Aman geldi... Çok şükür adalet yerini buldu nihayet. Oh oh... Durun, durun ben karışayım...

(Sevinçle koşarak çıkar)

Önde Nuri Bey, sağında, elinde bavulla Duman Osman, solunda Ziya Çalakçı, üçü de memnun görünüşlü, salon kapısı önünde ayakta kalakalmışlardır. Karşılarında Mihriban, Gülay, Metin, nasıl davranacaklarını şaşırmış, donuk duruyorlar.)

ZIYA — Şükürler olsun... Allaha hamdolsun... Ne demiş atalarımız: «Güneş balçıkla sıvanmaz» demiş. İşte hakikat meydana çıktı. Vllahi billâhi, gazetele-
rin yazdırlarının bir kelimesine bile inanmadım.

OSMAN — Gazetelere boşver, onlar sallar abi...

(Nuri Bey, soğuk karşılaşından tedirgin, karısına çocuklarına, daha ilk görüyormuş gibi salondaki eşyalara bakar. Karısına doğru ilerler. Mihriban önce iki adım çekilir, kocasına oturacak yer gösterir gibi yaparak koltuğun arkasına geçer.)

ZIYA (Ayakta şaşkın duran Nuri Bey'e) — Hele otur Nuri Bey, otur... (Nuri Bey oturmaz. Nuri Bey, ellerini uzatarak oğluna ilerler. Metin babasını görmemiş gibi yaparak başını çevirir, sağa yürür. Nuri Bey'in uzanmış elleri bir süre boşlukta kalır)

NURİ (Kızına döner) — Kızım...

GÜLAY (Çekilerek) — Hoş geldin baba...

MIHRİBAN (Soğuk) — Geçmiş olsun bey... (Susma)

ZIYA — Eeee... Bir daha geçmiş olsun. Bir korkulu rüya imiş, geldi geçti.

OSMAN — Geçti ama imanım, deldi de geçti. Böyle dalgalar Nuri Bey abime vız gelir. Mapusluk yığıtlığın

şanından be... Öyle di mi Nuri Bey abi? velâkin sen ne dersen de, namın cihanı tuttu. Helâl olsun sana bu yollar Nuri Abi...

ZİYA — Ne demek... cümlemiz şeref duyduk. «Nuri Bey mapushanenin haracını alıyor» dedikleri zaman, vallahi göğsüm kabardı. (Nuri Bey şaşkın onlara bakmakta) Nuri Bey biraderim, aziz kardeşim, inan mazsan hemşire hanıma sor, işte yüzü, senin yokluğunu aratmadık çok şükür; elimizden ne geldiyse...

OSMAN — Vazifemiz be abi... Ben kendi payıma, Nuri Bey abimin yoluna ölürlüm be... Bundan sonra sana bu memlekette yok yok Nuri abi... Senin fedain ben, Duman Osman; öl de öleyim Nuri âbi...

NURİ (Bir şey söylemek ister) — Affedersiniz ama beyler ben...

OSMAN — Yo yooo... bundan sonra Duman Osman, senin kuluñ kölen... ister kabul et ister etme, gönüllü emrindeyim âbi... Evet, zamanında çok kusurlarımız oldu.

ZİYA — Olduuu, çok oldu... Af büyüklerin şanından... Ne demiş atalarımız: «Kusursuz kişi olmaz» demiş.

OSMAN — Bilemedik ki... Nuri abi, sen de bize çakız etmedin yahu...

ZİYA — Adını duyunca memleket titriyor rüzgârından be...

NURİ — Fakat, müsaade buyrulursa arzet...

ZİYA — Yeter ki sen emret. Bundan kelli, tövbeler olsun kira mira almam vallahi de billâhi de... Yoo, olmaaz, kira diye on para alırsam ciğerime yapışsin.

NURİ — Ama... rica ederim...

ZİYA — Ricası micası yok... Kabul etmem.

NURİ — Bir dakika... eğer ben... şunu arzetmek isti...

ZİYA (Sözünü keserek) — Ne dineliyorsunuz... Şöyle buyur allasen... (Nuri beyi tutup oturtur) Orası olmadı şöyle buyur...

NURİ — İyi efendim, iyi...

OSMAN (Bir sandalye koşturur, Gülây da minder getirir sandalyeye) — Böyle buyur ağabey... Ayağımı öpeyim buyur. (Ziya beyi oturtur)

ZİYA — Orada rahatsız oldun... Şu yana geç... (Sedire oturtur)

NURİ — Teşekkür ederim, iyiyim...

ZİYA — Değilsin... Hah, iyi işte... Burası yumuşak... (Metinle Osman, ikisi bir sandalye koşturur)

OSMAN — Şöyle buyursana ağabey...

ZİYA — Orası olmadı ki...

NURİ — İyi... İyi...

ZİYA — Aman iyi ol da. Ama arkadan rüzgâr üfletiyor...

NURİ (Ziya, Osman, Metin, başka yere oturmak için üçü birden kolundan tutarlarken) — Rica ederim efendim, bırakın beni... Burası benim kendi evim... Misafir değilim ki... (Üçü birden korkup çekilirler)

ZİYA — Birader-i canberaberim, aziz kardeşim, sayın ve pek muhterem Nuri Bey, bu ev benim değil, senin. Bir tamirat filân istiyorsan, buyur emret istediğinden alıyyılalasını yaptırtalım. Yeter ki sen sakin ol, hiç bir şeye sinirlenme ve de bize kızma ve de eski kusurlarımızı bağışla ve de bizden hiç bir vakit gocunma!

NURİ — Yalnız...

ZİYA — Vallahi alamam, şart olsun on para kira alamam. Herhangi bir ihtiyacın olur da, beni insan ye-

rine koymaz da söylemezsen, bak darılırım. (Nuri Bey mendilini çıkarmak için elini cebine atar. Cıgara paketi çıkaracak sanan Osman kibrit yakarak uzatır. Ziya da «burdan buyur» diyerek, kendi cıgara paketini çıkarır. Nuri Bey, cebinden mendilini çıkarmıştır. Sesli sesli burnunu siler.)

NURİ — Müsaade ederseniz...

ZIYA (Sulu bir samimiyetle) — Etmem. Bundan kelli aramızda sen - ben yok.

OSMAN — Sen hiç bir şeye sinirlenme âbi, yan gel yat, keyfine bak...

ZIYA — Yorgunsunuzdur Nuri Bey, biz gidelim gayri de sen dinlen... Bak, eğer herhangi bir ihtiyacın olur da haber etmezsen, ruz-i mahşerde iki elim yakandadır; işte and ettim.

OSMAN (Ziya'ya) — Müsaaden olursa ben beş dakika daha kalayım ağabey.

ZIYA — Sen bilirsin, velâkin Nuri Bey ağabeyimizi tedirgin etme (Nuri Bey'e) hiç kasavet çekme, banyo istemiştin, gusulhaneye banyo koydurtacağım, hem de gömme banyo ve de penbe fayans döşemeli olacak ve de şöhen koyduracağım. Burası küçük gelirse, öbür apartmanlarda daha geniş dairelerim var, onlara taşınırsınız. Müsaadenizle. Ben gene teşekkür ederim. Sağlıcakla kalın...

MIHRİBAN — Güle güle... Gene buyrun efendim.

(Ziya ile Mihriban ve Gülay çıkarlar)

OSMAN — Eee Nuri âbi, mapustaki kredini duydum da iftihar ettim. Namussuzum. Allah büyüktür be... Gördün mü, Ziya Çalakçı nasıl köpekledi... Senden korkusundan üç buçuk atıyor da, ne yapacağını şaşırdı herif. (Nuri Bey kalkınca Osman, üstüne geliyor sanarak ayağa fırlar, saldırırsa kolay kaçsın di-

ye kapı önünde durur. Kısa susuştan sonra) Zatiâlinizden bir maruzatım var Nuri Bey âbi. Bu Ziya Çalakçı denen namussuzu, sen benden iyi bilirsin. Senden tir tir titriyor da ondan böyle yaltaklanıyor. Âbi be, bu herif bize de asılmaya başladı be âbi... Sen içeri düştün, herif te çıkın evimden diye tutturdu bize. Sen ona bir sinyâl geçsen tamamdır. Senin sözünden çıkmaz. Kulağımı bir bük şunun. Biz gariban şurda yolumuza bakıyoruz, bizden kira almayı versin, batar mı be... Sen yaparsan bu işi, evvel Allah sonra sana güveniyorum âbi. Yaşa Nuri bey âbi. (Çıkmak üzere) Bir emrin olursa can baş üstüne, sen Duman dedin mi ben tak burdayım. Her daim emrindeyim. Hadi şimdilik eyvallah... (Osman'ın arkasından Metin de süzülerek çıkar. Nuri Bey yalnız kalır. Şaşırmıştır. Dolaşır, çekmecesine, duvarlara elini sürer)

NURİ (Seslenir) — Gülay... (Bir süre sonra) Hanım... Hanım hu! Mihriban!... (Bir süre sonra Mihriban ürkek girer, hemen arkasından Gülay'la Metin girerler) Tuhaf şey... Ne olmuş bunlara kuzum, ev sahinde bir değişiklik var...

MIHRİBAN — Evet...

NURİ — Evvelâ alay ediyorlar sandım... Benden korkuyorlar gibi, öyle değil mi hanım?

MIHRİBAN — Öyle gibi...

NURİ — Eee, siz nasılsınız? Öyle özledim ki... (Sessizlik) Çok göreceğim geldi hepinizi... (Gülümseyerek kızına doğru yürür, Gülay belli belirsiz çekilerek sırtı duvara dayanır. Babasının eli kendisine değince, korku filmlerindeki gibi bir küçük çığlık atar. Nuri Bey şaşırmış) Ne var, neyin var Gülay?

GÜLAY — Hiç, hiç... birden bire...

NURİ — Nasılsın kızım? Beni çok mu özledin?

(Gülay elleriyle yüzünü kapar)

(Olanlara bir anlam verememiş ifadeyle) Nesi var kızın?

MIHRİBAN — Şaşırdı da birden... Seni görüverince... sevinçten...

NURİ — İmtihanın nasıl geçti oğlum?

METİN — İyi... İyi... eh, fena değil yani...

NURİ — Demek geçtin, çok sevindim. (Nuri Bey oğluna yaklaşınca, Metin dönüp elektrik düğmesini çevirir, böylece babasının dokunmasından kurtulur, salon aydınlanır.)

METİN — Geçemedim, kaldım.

NURİ — Yaaa... vah vah... Benim yüzümden... (Bir süre sessizlik) Neden hep ayaktasınız, otursanıza... (Nuri Bey oturunca, öbürleri de yarım otururlar) Duruşmalara gelmediğinize öyle iyi yaptınız ki...

GÜLAY — Biz gelecektik ama, sen istememiştin.

MIHRİBAN (Lâfı örtmek için telâşlı, acele) — Bizi görüp üzülmeysin diye gelmedik.

NURİ — İyi yaptınız; sizi oralarda görmeye dayanamazdım. (Nuri Bey ayağa kalkar, öbürleri de fırlarlar ayağa. Nuri Bey üstlerine atılıp gırtlaklarına sarılacakmış gibi ürkek ve tetiktedirler) Benim yüzümden çok sıkıntılar çektiniz. (Oturur, öbürleri de oturur.)

MIHRİBAN (Soğuk) — Artık hepsini unuttuk.

NURİ — Çok şükür, gene kavuştuk... (Levhaya bakarak) Ben size dememiş miydim: «Doğruların yardımcıdır Hazret-i Allah...» (Sessizlik) Ne tuhaf, sanki burdan daha dün ayrılmış gibiyim. (Ayağa kalkar, öbürleri de fırlar ayağa).

MIHRİBAN (Telâşlı) — Bir şey mi istiyorsunuz?

NURİ — Yooo... Mihriban, bu aşağıdaki kabadayıya ne olmuş kuzum, benden korkuyor mu ne... Ev sahibi de bir acaip... Adamlar bize karşı değişmişler. (Gülerek) Allah Allah!.. Yoksa beni sahiden mi Toros Canavarı zannediyorlar... (Daha çok gülerek) Canavar olduğuma inandılar mı dersin Mihriban? (Oturur, öbürleri de yarım otururlar)

MIHRİBAN — Bilmem ki...

NURİ — Öyleyse muameleleri neden öyle değişti, âdeta benden çekinir filân gibi bir halleri var... (Gülerek) İyi, iyi, biraz korksunlar. Demek ki bu dünyada itibar canavarlarına... (Susma) İyi ama, kuzum siz neye öyle duruyorsunuz, bir tuhaf... Ne oluyorsunuz? (Kalkar öbürleri de kalkacak gibi davranır, sonra otururlar.)

MIHRİBAN (Zorla gülmeğe çalışarak) — Hiç... Yok bir şey...

NURİ — Sanki beni ilk defa gördüyormuş gibisiniz de...

Yadırgamış bir haliniz var...

MIHRİBAN — Yooo... Sana öyle geliyor.

METİN — Neden yadırgayalım?

NURİ (Kendi kendine) — Bana, bana öyle geliyor... Bir yabancı... Her şey yabancılaşmış gibi... (Gülay'a) Hani, nasıl söyleyeyim, geldiğime sanki sevinmemiş gibisiniz.

MIHRİBAN — Hiç sevinmez olur muyuz?..

GÜLAY — Sevindik tabii...

METİN — Çok sevindik.

NURİ — Sahi mi? Başka türlü buldum da sizi.

MIHRİBAN — Yorgunsundur, istersen hemen yat da dinlen...

NURİ — Yorgunluk mu, yatmak mı? Bir senedir yatı-

yorum. Yetmez mi? Hapisanede çok dinlendim, dinlenmekten yoruldum. Sizleri öyle özledim ki... (Sesizlik) Anlatırsanız canım... Anlatın bir şeyler.

MIHRİBAN — Anlatırız... Tabii anlatırız.

METİN — Şaşırdık da...

NURİ (Cep saatine bakarak) — Ooo, yemek zamanı gelmiş ha... Hadi kur sofrayı kızım. Hep bir arada yemek yemek...

MIHRİBAN — İstersen sana ayrı getirelim, biz geç yemiştik de...

GÜLAY — Az önce yedik.

METİN — Benim karnım tok...

NURİ (Aranıp bakındıktan sonra) — Benim çekmecem nerde? (Susma) Nerde çekmecem benim? (Susma) çekmecem nerde benim?

MIHRİBAN — Kaldırmıştım içeri... getireyim... (yatak odasına gider)

GÜLAY — Artık lâzım olmaz diye...

MIHRİBAN (Gelir) — Gülay, nereye kaldırmıştık, babanın çekmecesini?

GÜLAY — Bilmem... Gardrobun üstüne baktın mı?

MIHRİBAN — Orada yok...

GÜLAY — Bir de mutbaktaki dolaba bakmalı... (Gülay sağ kapıdan çıkar.)

NURİ — Babamdan kalmıştı bana... Babam da o çekmeceneyi kullanırdı.

METİN — Çok eskimiş, kullanılacak gibi değildi artık. (Gülay çekmeceneyi getirir sedire, eski yerine koyar. Nuri Bey çekmece gözlerini açarak koleksiyonu arar)

MIHRİBAN (Çıkmakta olan Metin'e) — Nereye? (Korkuyla) kalsana burda.

METİN — Odama gidiyorum.

NURİ (Kolleksiyonu arayarak) — Erken değil mi Metin?

METİN — İşim var, kitap okuyacağım da...

NURİ (Çıkan Metin'in arkasından) — Allah rahatlık versin oğlum.

NURİ — Kolleksiyon nerde? (Cevap vermezler) Başka yere mi kaldırdınız? (Susma. Nuri Bey gülümsiyerek) Yoksa hırsızlar çalacak diye mi korktunuz? (Susma) Söylesenize canım, ne oldu koleksiyon?

MIHRİBAN — Metin onları... şey yaptı... Lâzım olmaz diye...

NURİ (Kırıklıkla) — Yaaa... attı demek...

GÜLAY (Kalkar, giderken) — Allah rahatlık versin...

NURİ — Bu saatte yatılır mı hiç kızım?

GÜLAY — Çok yorgunum da...

MIHRİBAN (Oturduğu yerden Gülay'a elini tutup durarak fısıldar) — Beni yalnız mı bırakacaksınız burda? Gitme Gülay...

GÜLAY (Fısıldar) — Sabaha kadar kalamam ya...

NURİ (Konuşulanlardan bir şey sezmiş, anlamamış) — Ne var?

(Gülay çıkar)

MIHRİBAN — Hiç... bugün çok yoruldu da...

NURİ — Alt katın, üst katın gürültüleri kesilince, galiba ben gittiğimden beri boyuna uyuyorsunuz... (Susma) Çocuklar benden sanki kaçıyorlar...

MIHRİBAN — Niçin kaçınsınlar... Sen yokken erkenden yatıyorduk da...

NURİ — Akşam yemeği yemeden mi? (Mihriban, kapı yanındaki koltuğa oturur. Nuri Bey her zaman ki şarkının tek mısraını mırıldanmaya başlar.) Mihriban!

MIHRİBAN (Ürkek) — Efendim...

NURİ — Mihriban!

MİHRİBAN (Korkuyla) — Ne var? (Nuri Bey'e dikkatle bakar)

NURİ (Yumuşak sevgiyle) — Neden öyle uzağa oturdun canım... Sen her zaman buracıkta, yanı başımda oturmaz mıydın? Gel yanıma... (Mihriban ürkek ürkek sokulur, sedirin başına oturur. Nuri Bey şarkıyı mırıldanır) Sahi, sen kıvarsın bu şarkıya...

MİHRİBAN — Aaaa... Ne diye kızayım... Hiç de değil... Söyle, istediğin gibi söyle, hoşuma gidiyor.

NURİ — Ne? Hoşuna mı gidiyor? Sahi mi? Bu evde her şey değişmiş... Kırk yıldır beğenmediğin sesime artık kızmıyorsun, öyle mi?

MİHRİBAN (Soğuk ve ciddi) — Aslında sesiniz güzel...

NURİ (Şaşırmış) — Sesiniz mi? Sesiniz... Sesimiz... Sesimiz güzel...

MİHRİBAN — Sesin güzel diyorum.

NURİ — Bütün ömründe şarkı diye söyleyip bildiğim işte bu kadarcık... (Şarkıyı mırıldanır. Soğukluğu gidermek için bahaneler arar) Sıkılıyorsan susayım.

MİHRİBAN — Niçin sıkılayım?

NURİ (Karısına uzanacaktır, Mihriban kalkar, dolabı açar, meşgul görünür) — Biz seninle ne zaman başbaşa kalsak da... (Gülerek) ben bu şarkıyı söyleyecek olsam... Sen ne yaparsın, ha, ne yaparsın?

MİHRİBAN — Ne mi? Hiç...

NURİ (Zorla neşelenmeye çalışarak) — Aman Mihriban senin kırk yıllık huyun mu değişti? Hadi başlasana şu rüyadan... (Alaylı gülerek) Rüyanda sana nasıl ihanet etmişim... Biliyor musun Mihriban? Hapishanede, senin bu saçmalıklarını bile özledim. Nasıldı o, ha nasıldı? (Gülerek) Hatta rüzgardan tül perde hafif hafif sallanıyordu da, Sarı saçlı, boyalı ka-

dın... Koşup kapıyı açtı... (Mihriban, korku ve dehşetle, kahkahalarla gülen Nuri Bey'e bakmaktadır.) sen hemen karakola gidip... karakola gidip... Kom-sere ne diyecektin?... ha, ne diyecektin Kom-sere? (Karısının korkulu bakışlarıyla birden karşılaşınca, kahkahası yüzünde donar, ağzı açık kalır; bir süre öylece bakışır) Mihriban! (Susma) Mihriban! Neye bana öyle bir acalıp bakıyorsun?

MİHRİBAN (Kendini toparlamaya çalışarak) — O zaman benimkisi aptallıkmış. Ancak şimdi anlıyabildim. Erkek değil misin, hakkındır, tabii... Elbette hakkın... Az bile... Senin gibi bir erkeğe öyle bir kadındır, beş kadın değil yüz kadın feda olsun... (Nuri Bey gittikçe şaşırarak dinlemektedir) Canın ne isterse yap... Ne zaman istersen... Sarı saçlı kadın da, esmeri de, kumralı da... Senin gibi bir erkeğe... NURİ (Büyük bir hayretle kendi kendine) — Benim... Benim gibi... benim gibi bir erkeğe... MİHRİBAN — Yaptıklarım hep manasızlıkmış, saçmaymış...

NURİ — Sahi mi? Neler söylüyorsun sen Mihriban?

MİHRİBAN — Tabii sahi... Sen ki... (Birden duralar)

NURİ — Evet? Ben ki... devam et!...

MİHRİBAN — Yâni hakkın... sen ne yaparsan az.

NURİ — Neden (Susma) Benim gibi bir erkek. Mihriban, alay ediyorsun benimle.

MİHRİBAN (Korkuyla çekilerek) — Yoo, vallahi değil...

NURİ — Peki benim gibi erkek nasıl oluyor? (Susma. Nuri Bey kırgın) Hayır, bundan sonra bu şarkıyı hiç söylemeyeceğim. (Dura dura konuşur) Mihriban siz... hepiniz... inaniyorsunuz, değil mi? İnaniyorsunuz, benim şahiden Toros Canavarı olduğuma (Bağırır) canavar olduğuma... Anladım, inaniyorsunuz.

nuz... Korkuyorsunuz benden... Ziya Çalakçı da, Duman Osman da korkuyor benden... Çocukların da... (Ağlamaklı) Herkes korkuyor... Hepiniz korkuyorsunuz... (Gezinerek, üzgün) Ama herkes yanılmış olamaz... Kim bilir, belki de... belki de hakları var. (Yalvarır sesle, ağlamaklı) Ben acaba sahiden... Haberim bile olmadan benden başka birisi daha mıyım ben? Hayır... yapmamışındır, yapamam...

MIHRİBAN (Uzakta) — Bırak bu düşünceleri... Artık kurtuldun ya...

NURİ — Kurtuldum mu? Suçlu olmadığımı söylesene bana...

MIHRİBAN — Niçin suçlu olacaksın, bir şey yapmadın ki...

NURİ — Öyleyse neden herkes böyle? Hepiniz?... Bir sene sizden ayrı nasıl yaşadığımı hiç biriniz sormadınız bile... Nasıl yaşadığınızı da anlatmadınız bana... (Susma)

MIHRİBAN — Yatacaksan, yatağın hazır... (Kapıya doğru yürür)

NURİ (Şaşırarak) — Sen nereye?

MIHRİBAN (Kapı ağzında) — Pijaman da yatağın üstünde...

NURİ — Sen? Yatmıyor musun?

MIHRİBAN (Başını eğmiş) — Benim biraz işim var da... Ben sonra yatarım, sen yat uyu... Allah rahatlık versin... (Çıkar, kapıyı dışardan kilitler, kilit içinde anahtarın döndüğü duyulur. Nuri Bey'in gözleri, anahtar deliğine çakılmıştır.)

NURİ — Hepsi, hepsi... herkes... (Duvardaki resmine bağırır) Toros Canavarı! Canavar!... (Yatak odasına gider, kapıyı açar.)

PERDE

ÜÇÜNCÜ PERDE

TABLO VI

(Önceki tablo ile, bu tablo arasında bir — iki aylık zaman geçmiştir. Vakit: ikindi.)

(Perde açıldığında Nuri Bey zaman zaman anormal gülererek, zaman zaman da ürküntü içinde dolışmaktadır. Dudaklarının kıpırdamasından, el kol hareketlerinden kendi kendine konuştuğu anlaşılır. Uzun zaman sakalından, karmakarışık saçlarından uzun zamandır bu odadan çıkmadığı bellidir. Başında yine eski takkesi vardır. Eskiden giydiği pijama yer yer yırtıktır. Kendi kendine konuşarak, duvarda ki resmine gider, bakar. Kendi resmine tıslar gibi, iğrenerek birkaç kere «Toros Canavarı..» der. Gözleri resimde geri geri çekilir, gülmeye başlar. Dalar. Boğuk sesle, her zamanki şarkısını söylerken birden susar, kulak kabartır: Dışarda ayak sesleri duymuştur. Sesin geldiği kapıya doğru, ayaklarının ucuna basarak gider, sonra hızla kaçır, yatak odasına girer. Nuri Bey'in ses dinlediği kapı yavaş yavaş aralanır, aralıktan Mihrîban'la Gülay'ın başları uzanır. Bir süre içerisini gözledikten sonra ürkek ürkek girerler)

MIHRİBAN — Gene kaçtı bizden... Şimdi de o bizden korkuyor galiba... (Susma) tavukların yemini, suyunu vermiş miydin kızım?

GÜLAY — Sabahleyin vermiştim...

MIHRİBAN — Dün gece de odasından bir acaip sesler

geliyordu; uluma, böğürme gibi hırıltılı sesler. Bazen birden girsem içeri, beni görür görmez odasına kaçıyor, konuşmuyor da...

GÜLAY — Ben de duyuyorum, kendi kendine konuşuyor.

MİHRİBAN — Günlerdir odasından çıktığı yok...

GÜLAY — Babamın yemeğini, suyunu vermiş miydin Anne?

MİHRİBAN — Sabahleyin vermiştim. Tepsiyi sandalyenin üstüne bıraktım. Kaç gündür helâya çıktığını bile görmedim.

GÜLAY — Bana kalırsa Anne, artık kendi hastalığını biliyor da, kriz gelecek diye korkuyor, bilmeden yeni yeni suçlar işlemek için kendi kendini hapsediyor.

MİHRİBAN — Böyle giderse akıl hastahanesine kapatmaktan başka çaremiz yok...

GÜLAY — Hayır, hayır... olmaz Anne...

MİHRİBAN — Bir cinayet işlerse daha mı iyi? doktorların dediğine göre bu sükûnet devresinden sonra azgınlık devri başlamış.

(Nuri Bey'in odasından masa, sandalye devrilmiş gibi, birden büyük bir gürültü gelir. Mihriban'la Gülay büyük bir korkuyla sıçrar, kaçmak için kapıya gider, kapı önünde ürkek durur, dinlerler. Artık gürültü yoktur. İkisi de ayaklarının ucuna basarak Nuri Bey'in oda kapısına gelir. Mihriban anahtar deliğinden gözetler, Gülay kulağını kapıya dayayıp dinler.)

MİHRİBAN (Fısıltıyla) — Başka çare yok, Akıl hastanesine kaldıracağız...

GÜLAY — Zavallı...

(İkisi de yine gözetlemek ve dinlemek için eğilmişken birden karşı kapı açılır, Metin girer)
METİN (Kapıyı açmasıyla yüksek sesle) — Yandık, yandık mahvolduk...

MİHRİBAN — Ödümü patlattın...

METİN — Sizin bir şeyden haberiniz yok...

GÜLAY — Ne oldu?

METİN — Şaşacaksınız, çok şaşacaksınız...

MİHRİBAN — Amerikalılarla mı anlaştın?

METİN (Bağırır) — Size mahvolduk diyorum...

MİHRİBAN (Nuri Bey'in odasını göstererek) — Yavaş konuş, içerde...

METİN — Aman Beee... Duyarsa duysun...

GÜLAY — Ne olmuş, söylesene canım...

METİN — (Canı sıkılmış) — Hakiki Toros Canavarı bulundu...

GÜLAY — Hakiki mi?

MİHRİBAN — Bizimki sahte miymiş?

METİN — Hem de nasıl sahte!.. Kendisine Toros Canavarı süsü veren bir sahtekâr ... Hakiki Toros Canavarı'nın bugünkü bütün gazetelerde resimleri var... (Gazeteyi fırlatır, Gülay'la Mihriban gazeteye bakarlar) Adamın suratına bakınca şıp diye canavar olduğunu anlıyorsun.

MİHRİBAN (Gazetede ki resme bakarak) — Canavar dediğin işte böyle olur.

GÜLAY — Hakiki Canavar işte bu...

METİN — Yaaa...

MİHRİBAN — Sahiden mahvolduk öyleyse. Gördün mü başımıza gelenleri... Tuh, yazık oldu, çok yazık...

GÜLAY — Neye yazık oldu anne?

METİN — Neye olacak, artık Amerikan filmcileri, To-

ros canavarının hayatını bizden satın almazlar, hakikisinden alırlar.

MIHRİBAN — Şu hakiki Toros canavarı olacak herif bunca yıl beklemiş beklemiş de, bir - iki gün daha sabretse patlar mıydı...

METİN — Tam biz paazrlıkta uyuştuk, mukaveleyi yapıp parayı alacağımız zaman «Hakiki Canavar benim, o sahtedir» diye herif zırt diye çıktı ortaya... Pışmış aşa su katmak buna derler.

MIHRİBAN — Ama Metin sen de işi çok savsakladın.

METİN — Pazarlık uzadı, ben ne yapayım? Kırkbin liranadan aşağı verme, diyen sen değil miydin?

GÜLAY — Sen, kendine de rol versinler diye işi savsakladın...

METİN — Hadi be...

MIHRİBAN — Bırakın kavgayı da ne yapacağımızı düşünelim. Peki, şimdi biz, hakikisinin bizde olduğunu ispat edemez miyiz?

METİN — Zaten adam da, film işini duyunca ortaya çıkmış ya... Toros Canavarının hayatını Kırkbin liraya satacağımızı gazetelerde okuyunca, bu iş Canavarlıktan daha kolay diye çıkmış ortaya, Savcılığa teslim olmuş.

MIHRİBAN — Peki ama, onun hakiki canavar olduğu nerden belliymiş, alında damgası mı var?

METİN — İtiraf ediyor.

MIHRİBAN — Bizinki de ediyor.

METİN — Şahitleri var...

MIHRİBAN — Bizimkinin de var, biz de şahidiz.

METİN — Hakiki canavar, her şeyi zamanı ile yeri ile birbir anlatıyor, bizimkisi, yapmışım ama hatırlamıyorum diyor.

MIHRİBAN — Aman Metin, sen Babanı oldum olasıya

sevmezsin, adamcağızı Canavar bile yapmamak için uğraşıyorsun.

GÜLAY (Sevinçle) — Oh, demek babam kurtuldu artık... Kurtuldu... (Sevinçle Nuri Bey'in odasına koşar, bağırarak kapıyı vurur) Baba, babacığım... Sen değilsin...

MIHRİBAN — Vah vah... zavallı adam, Canavar bile değilmiş...

METİN — Canavar olmak kolay mı? Kolay olsa herkes canavar kesilir...

MIHRİBAN — Halbuki ben içimden onunla övünmeye bile başlamıştım.

GÜLAY (Kapıyı vurarak) — Baba, babacığım... Sen değilmişsin... Aç kapıyı... (Ağlar)

METİN (Gazeteyi çıkarıp açar, Mihriban gazeteye bakar) — Bakın adam diyor ki: «Bir zavallı masumun Toros canavarı diye damgalanmalarına vicdanım müsaade etmedi de ondan teslim oldum,» diyor. Vicdan micdan lâf, af kanunundan faydalanacağını anlayınca teslim oldu. (Cebinden başka gazete çıkarır) Bu gazete de başka türlü yazıyor. Güya babamın Toros Canavarı namını kullanması herifin hayiyetine dokunmuş da, o sahtedir, hakikisi benim, diye meydana çıkmış.

MIHRİBAN — Peki ama isim nasıl tutuyor? Onun da mı adı Nuri Sayanermiş...

METİN — O da anlaşıldı. Dinleyin. (Gazeteden okur) «Hakiki Toros Canavarı olduğunu iddia eden şahıs, Nuri Sayaner isimli şahsa ait nüfus kâğıdı meselesini de şöyle izah etmiştir: Bundan üç sene evvel yolculuk yaptığım bir tirenin helâsında düşürülmüş ve

nüfus kâğıdı bulmuştum. Bu nüfus kâğıdı Nuri Sayaner isminde bir vatandaşa aitti. O tarihten beri hep o zavallının nüfus kâğıdını kullandım. Hakiki Nuri Sayaner'in Toros Canavarı diye yakalandığını gazetelerde okuyunca vicdan azabı çekerek teslim oldum.» Şimdi anlaşıldı mı?

MIHRİBAN (İki eliyle başını tutarak) — Evet evet... Tamam... Bir işi için Ankara'ya gitmişti de tirende nüfus kâğıdını kaybetmişti. Demek tirenin helâsında düşürmüştü.

GÜLAY — Melek gibi adamı zorla canavar yapıp çıktılar, daha başındanberi bütün bunların hiçbirine içimden inanmamıştım. İmkânı var mı? Nasıl da şüphelendiler... Zavallı babacığım...

METİN — Sanki ben inandım mı... Babamda o işleri yapacak yürek nerde ...Yürek ister, yürek...

MIHRİBAN — Şu kâdarcık inanmamıştım. O sünepenin bunca işi yapamayacağı belliydi zaten... Haydutluk, soygunculuk kiim, o kim... Kırk senelik kocamı bilmez miyim... Ama bu sefer de, kendisini sahici Toros Canavarı zannetmeye başladı, içerde boyuna böğürüyor. Şimdi gelin de anlatın bakalım canavar olmadığını...

(Önce üst kattan alafıranga, sonra da alt kattan alaturka başlar. Bu sesler, gittikçe gürültüleşerek artacaktır)

METİN — Tamam... Bunların da eli kulağında mıydı?

MIHRİBAN — Demek gazeteler yazar yazmaz, başladılar gene...

GÜLAY — Ne zamandır başımızı dinliyorduk.

MIHRİBAN — Gene tepemizden su dökmeye başladılar... işte o zaman gör rezâleti.

(Kapı zili çalar, Gülay çıkar)

METİN — Bunlar babamın canavar olmadığını öğrendiler ya, artık bize yapmadıklarını bırakmazlar. Eskisinden beter olurlar... (Gürültü artmıştır.)

MIHRİBAN — Ah başımıza gelenler, gene işler bozuldu. (Ziya, Osman, arkalarından Gülay girer)

ZİYA (Kızgın) — Sahtekârlık be... Düpedüz sahtekârlık bu... Göz göre göre bizi enayi yerine koydu... Kandırdı.

OSMAN — Bize mi be, bize de mi? Ulan bize kazık atılır mı... vay vay vay! ...tarihlerin yazmadığı bir kazık...

ZİYA — Hiç yakışır mıydı yâni? Açıkça sahtekârlık canım...

MIHRİBAN — Affedersiniz, ne oldu Ziya Bey?...

ZİYA (Sert) — Nasıl ne oldu?.. Kocan, ben Toros Canavarıym diyerek, bizi telâşa verdi bir, zavallı hakiki Toros Canavarının hakkını yedi ve de bir yiğit adamın namını rezil etti iki... Bunlar sahtekârlık değil mi? Kanunda yeri var...

OSMAN — Erkekliğe sığar mı be!...

ZİYA — Namlı koca bir eşkıyanın adını da pis etti.

OSMAN — (Ziya'ya) — Biz nasıl dalgaya geldik be abi, (Duvardaki resmi göstererek) Şunda canavarlık su ratı var mı be...

ZİYA — Canım kim inandı ki bre Duman Osman... Her kendine canavarım diyen canavar olsa, dağ taş canavar kesilir. Ben öyle canavarları cebimden çıkarırım.

OSMAN — Evelallah...

MIHRİBAN — Herkeslere de mahçup olduk...

METİN — Peki ama, bizim ne kabahatimiz var bunda?

Eğer balde sizi biz kandırmadık.

ZİYA — Şimdi hemşire hanım, gelelim sadede: Evimi derhal tahliye edeceksiniz, o kadar... Anlaşıldı mı?

OSMAN — Tamam mı, Tamam...

ZİYA — Müstacel tahliye edilecek... Bir - iki anlamam.

MIHRİBAN — Bunu bize söylemeyin, kendisi içerde... Çağırın, yüzyüze konuşun.

OSMAN (Yatak odasının kapısına gider, kapıyı açamayınca, seslenir.) — Ulan moruk, haybeden canavar moruk... (Öbürleri de kapı önüne gelir.)

ZİYA (Seslenir) — Nuri bey, Nuri bey... Gel de az bir şey görüşelim... Hele çık dışarı...

OSMAN (Gülerek alaylı) — Erkeksen çık dışarı Moruk...

GÜLAY — Babacığım benim, ben Gülay... Aç kapıyı...

ZİYA — Aç yahu, aç şu kapıyı... Kapıyı kırdırtacaksın bana Nuri Bey, sonra sana ödetirim bilmiş ol!

GÜLAY — Baba! Aç kapıyı!

ZİYA — Ulan oğlum Osman, yüklen de kır aç!

OSMAN (Kapıya dayanır, açamaz) — Kapının arkasına eşya dayamış yahu...

(Susma, kapı yavaş yavaş açılır. Nuri Bey başını uzatır, çeker. Sonra süklüm püklüm dışarı çıkar)

ZİYA — Hele şuna bakın hele! (Alaylı) Bu da canavar mı? Ulan canavar diye bunu görseler, dağlardaki tüm canavarlar şehre iner de hepsi birer bey olur be. Öyle değil mi? (Nuri Bey evet anlamına başını sallar)

OSMAN — Bunu çadıra koyup panayırlarda canavar diye halka beş kuruşa seyrettireceksin. Tamam mı?

NURİ (Ölgün sesle) — Tamam...

(Mihriban, Gülay, Metin, üçü ayrı bir grup olup, baş başa konuşmaktadırlar)

ZİYA — Demek, Toros Canavarı dedikleri sensin!

OSMAN — Canavara dikiz...

NURİ (Ziya ile Osman üstüne doğru yürürlerken yardım ister gibi ölgün sesle) — Mihriban!.. Hu Mihriban.. Metin... Oğlum...

ZİYA (Alaylı) — Soygunlar yapmışsın he mi? (Biraz daha üstüne yürür).

NURİ (Çekilerek) — Yapmışım...

OSMAN (Üstüne giderek) — Moruk be, posta da soy-muşsun ha?

NURİ (Çekildi. Ölgün sesle) — Soymuşum.

ZİYA — Korsanlık etmişsin he mi?

NURİ — Etmişim...

OSMAN — Ulan, adam da vurmuşsun ha?

NURİ — Vurmuşum...

ZİYA — Evler, ocaklar söndürmüşsün, he mi? (Nuri Bey susar. Çenesini muştalayarak)

NURİ (Gülay'a bakar. Gülay ağlamakta) — Söndürmüşüm...

OSMAN — Canlar yakmışsın...

(Ziya ile Osman sıkıştırarak sıkıştırarak Nuri Bey'i köşeye sokmuşlardır. Köşeye kıştırılan Nuri Bey ağlayarak yavaş yavaş yere çökerken) hepsini, hepsini, yapmışım...

GÜLAY (Haykırır) — Artık siz çok oluyorsunuz. Gidin evimizden!... (Ziya'nın üstüne atılmak ister, Mihriban'la Metin kollarından tutar bırakmazlar. Gülay fırlayıp kurtulur. Babasına atılacakken Osman itince Gülay düşer, ağlar, Gülay'ın düşürüldüğünü gören Nuri Bey birden fırlar ayağa, gerçekten canavarlaşmış gibidir)

NURİ — Ben, Toros Canavarı!... Ben, Canavar!... Haydutlar bile korkuyor benden. (Nuri Bey üstlerine yürüdükçe Ziya ile Osman da geri geri çekilirler)

Eşkiya, adımı duyunca titriyor... Karım bile kaçıyor benden. Çocuklarım odaları kilitleyip de yatıyor... (İki elini Ziya ile Osman'ı boğacak gibi uzatmıştır. Nuri Bey'in çıldırdığı bellidir) Bütün insanlar yalan mı söylüyor: Karım, kızım, oğlum, polisler, doktorlar, savcı, hakim, mahkeme, gazeteler, hepsi mi yalancı bunların, hepsi mi bana düşman? Ben dağların padişahı, yaylaların kralı, ormanların hâkimi, Toros Canavarı!..

ZİYA (Korku içinde) — Nuri Bey birader, dur hele dur kardeşim...

OSMAN — Nuri ağabey... Öl de öleyim...

GÜLAY (Kalkar, Nuri Bey'in arkasına gelir) — Baba, babacığım, sen değilsin... O sen değilsin...

NURİ — Benim, ben Toros Canavarı, benim o!... Damarlarımda canavar kanı alevleniyor.

(Gülay'dan başka hepsini birden ite ite, sağ köşeye sindirmiştir.)

MIHRİBAN (Titriyerek) — Bey... Bey... sana iftira ettiler, hepsi anlaşıldı Bey.

ZİYA — Vallahi iftira ... edenin gözü kör olsun...

(Nuri, yırtıcı hayvan pozuyla böğürtüler iniltili sesler çıkararak daha çok üstlerine varır.)

METİN — Hakiki Toros Canavarı yakalandı baba...

ZİYA — Dur canım, hele biyol dinle. Nuri Bey kardeşim.

(Osman bir ara kapıyı açar, hep birden kaçarlar. Gülay ağlayarak Nuri Bey'in boynuna atılır. Nuri Bey'in homurtuları dinmiştir. Alt ve üst kattaki gürültüler, alaturka ve alafranga müzik şiddelenirken perde iner.)

PERDE